

SBP3991 - ŞEHİR PLANLAMA VE İMAR HUKUKU

09.10.2023 – 13.11.2023 (2.-7. Hafta) Sunumları

2023-2024 Güz Dönemi / Şube 2
Doç. Dr. Erhan Kurtarı - Doç. Dr. Elif Örnek- Ar. Gör. Mahfuz Aktaş

Şehir ve Bölge Planlama'nın Temel Kavramları ve Olguları'na Giriş

Bu bölümde cevap aranacak temel sorular:

- Kent nedir?
- Kentleşme Nedir? Kentlileşme Nedir?
- Küresel ve Yerel Arasında Kentin Ölçeği Nedir?
- Planlama Nedir? Plancı Kimdir? Plan kim için yapılır?
- Planlamanın Mevzuatı, Ölçeği ve Yöntemi Nedir?
- Yeni Kentsel Gündem, Kentli Hakları ve Kentsel Adalet Nedir?
- “Kapsayıcı Planlama” Yaklaşımı ve Felsefesi Nedir?

Kent planlaması:

“Toplumsal ve iktisadi gereksinimleri göz önünde bulundurarak kentlerin fiziksel gelişmelerinin biçimlenmesine bir yön vermekle ilgili sorunlarla uğraşan bir bilim, bir sanat ve uğraş alanıdır”

Thomas Adams

NATIONAL MUNICIPAL REVIEW

VOL. XI, No. 6

JUNE, 1922

TOTAL No. 72

MODERN CITY PLANNING ITS MEANING AND METHODS

BY THOMAS ADAMS

Town Planning Consultant to the Dominion of Canada, Lecturer on Civic Design to Massachusetts Institute of Technology.

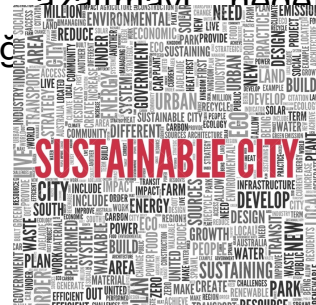
I. INTRODUCTION

SCRAWNY CITY PLANNING
We plan our houses and factories,
Is it not then absurd that we let our
cities grow without plan?

are now planned. As the lady planner
in Sinclair Lewis' town of Gopher
Prairie said—"the planning of many
towns is not left to chance. It must
have taken genius to make them so

Nasıl ortaya çıkmıştır?

Paul Knox planlama mesleği ve uğraşının insanlığın yaşadığı **sağlık alanında yaşanan krizler** (salgın hastalıklar), **toplumsal krizler** (ayaklanma ve grevler), **doğal afetler** (yangın, sel vb) gibi çeşitli krizlere cevap üretebilmek için doğduğunu belirtir. Ayrıca planlamanın kapitalizmin olumsuz/yan etkilerini azaltmayı hedeflerken aynı zamanda

Planlamada en önemli araç: Hayal gücü

“Hayal gücü bilgiden daha önemlidir; çünkü bilgi sınırlıdır, halbuki hayal gücü tüm dünyayı kucaklar”.

Albert Einstein

Planlamanın temel özellikleri

- Planlamanın vazgeçilmez üç özelliği; (Ersoy, 2007)
 - geleceğe yönelik bir tasarımıdır,
 - belirli bir hedef ve amaca ulaşmak için yapılır
 - sistemli bir eylem dizgesi oluşturur
- “Belirli amaçlara ulaşmak için yapılan sistemli eylemler dizisi...”
- Kamusal bir eylemdir...

Neden planlamaya gereksinim duyarız?

- Az sayıda insanın gelişmemiş teknoloji koşullarında, her bir bireyin kendi yollarını çizmelerinin olanaklı olduğu oramda planlamaya gerek duyulmayabilir... (?)
- Günümüzde ulaşılan nüfus yoğunluğu, ileri teknoloji düzeyi, karşılıklı bağımlılıkların artması ve karmaşıklaşması sebebiyle birlikte yaşamın düzenlenebilmesi için planlamaya gereksinim artmıştır. Bu sebeple bir bilim ve teknik uğraş alanı olarak disiplinlerarası bir bakışla geleceğe dönük planlar üretilmektedir. Planlamanın ayrı bir meslek alanı olarak ortaya çıkışının da temeli burada yatmaktadır.

Plan Kim ve Ne İçin Yapılır? Dünyada Nüfusun ve Kentsel Yığılmanın Değişimi

urban agglomerations by size

KENT VE KENTLEŞME

Kent Nedir?

Tarihin hemen bütün dönemlerinde değişik anlama sahip olabilen dinamik bir kavram niteliğindedir.

KENT;

Evrensel bir kent tanımını yapmak güçtür.

“Birçok ögenin, akışın kesiştiği, yoğunlaştığı toplumsal, politik, kültürel, ekonomik ilişkileri kurduğu alandır.”

Lewis Mumford;

“Kentler bir toplumun gücü ile kültürünün en üst derecede yoğunlaştığı mekanlardır.”

Kavramın değişim ve gelişimi

Kent sözcüğünün sosyal ve iktisadi gelişim aşamalarında oluşan yeni ve farklı yerleşim biçimlerinin ifadesi olarak kullanılan; «bourg», «ville», «city», «urban», «şehir», «medine»

Aristo

İnsanları daha iyi hayat yaşamak için toplandıkları yerler.

Adam Smith

Özellikle kentlerin zanaat fonksiyonu üzerinde durmuştur.

Weber

Kent topluluğunun ortaya çıkabilmesi; ticari ilişkilerin ön plana çıkmasıyla birlikte bir bütün olarak cemiyetin tahkim edilmiş bir yer, bir kale, bir pazaryeri, bir dereceye kadar otonom hukuk düzeni, belli bir birlik, konfederasyon şekli, bağımsız olma özelliğine sahip olmasıyla gerçekleşecektir.

**John
Friedmann**

Kentler “yenilikçi merkez”lerdir.

“Dünya kentini”;

Peter Hall

- Ulusal ve uluslararası ölçekte politik gücün merkezi,
- Ulusal ve uluslararası ticaret ve aktarma merkezi,
- Bankacılık, sigortacılık vb. finansal hizmetlerin merkezi,
- Uzmanlaşmış eylemlerin (bilimsel bilginin teknolojiye aktarılması, hukuk, ilaç sektörü vb.) merkezi
- Basım-yayın ve medya aracılığıyla bilginin toplandığı ve dağıtıldığı merkez,
- Sanat, kültür ve eğlence (ve bunlara yardımcı eylemlerin toplandığı) merkezi,

şeklinde tanımlanmaktadır (Hall 1966).

Kent Kavramının Fonksiyonel İçeriği

Colby

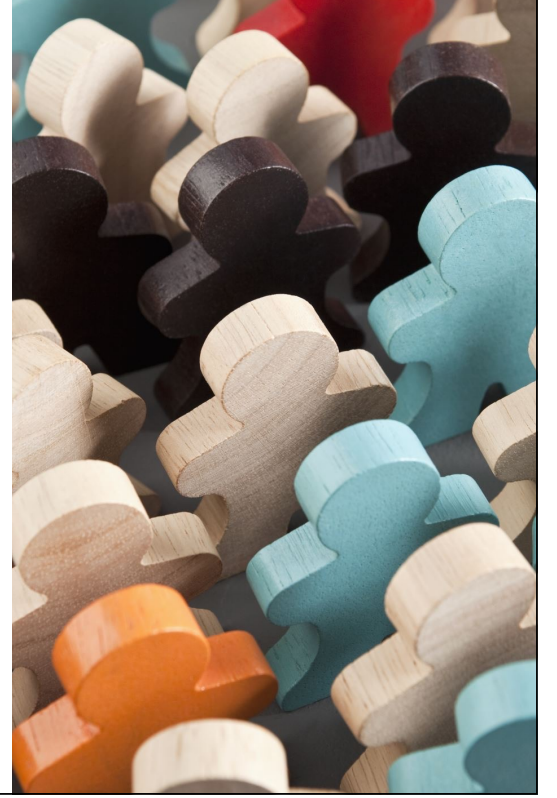
- Kentler, fonksiyonları, barındırdıkları nüfusları, fiziki sınırları, morfolojik yapıları ve geçirdikleri kronolojik safhalar açısından sınıflandırılırlar.
- Kent arazilerinde toprağın kullanım şekli ve biçimi sürekli değiştirmektedir.
- Gittikçe büyüyen yerleşimlerden kent yerine “büyük kent”, “metropolis”, “metropoliten” sözcükleri kullanılmaktadır.
- Kentlerin fonksiyonel açısından sınıflandırılmasında esas olan nokta “kentnin sosyo-ekonomik yeri, önemi ve sınırırır”.
- Kentlerin fonksiyonel açısından sınıflandırılmasında kullanılan ölçütler ülkelerin ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasi yapılarının farklı olması dolayısıyla her devlette aynen uygulanamaz.

Kent Nitelemesine İlişkin Farklılaşmanın Temelleri

Kent, kentleşme, nüfus v.b. konular ile ilgili tanımların / standartların / değişkenlerin / kriterlerin /

ÜLKELERİN:

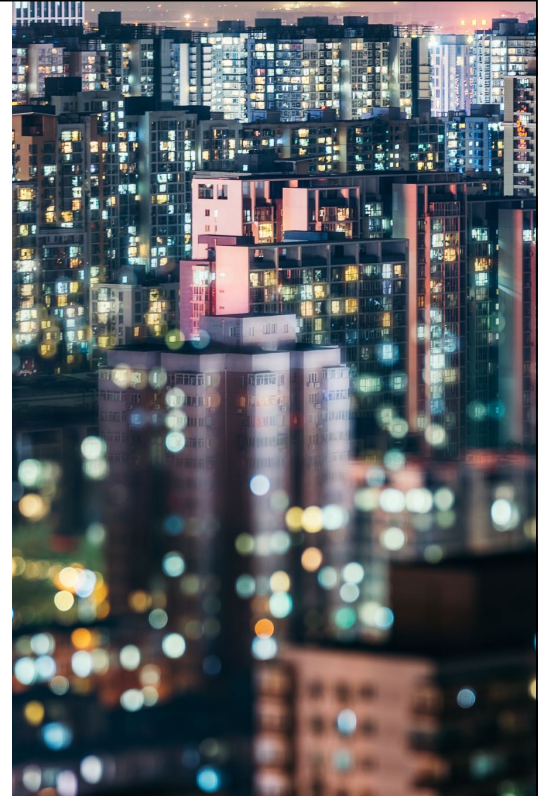
- Kalkınma Düzeyine
- Kültürel Özelliklerine
- Yönetim Biçimlerine
- Coğrafi Konumlarına

1. Kent Kavramı ve Barındırdıkları Nüfus Açısından Kentler

Dünyada Farklı Ülkelerde Esas Alınan Kentsel Nüfus Limitleri:

•Danimarka, İsveç	200 kişi
•Arnavutluk, Yeni Zelanda	400 kişi
•Kanada, İngiltere	1000 kişi
•İrlanda, Kolombiya, Panama, Avustralya	1500 kişi
•Fransa, İsrail, Arjantin, Bolivya	2000 kişi
•ABD, Meksika, Venezüella, Portoriko	2500 kişi
•Belçika, Gana, Hindistan, Jamaika, İran, TÜRKİYE	5000 kişi
•Hollanda	6000 kişi
•Nepal	9000 kişi
•Yunanistan, Senegal, İspanya, İsviçre	10 000 kişi
•Japonya	30 000 kişi
•Kore	40 000 kişi

2. Yasal ve Yönetmelik Açısından Kent Nitelemesi

- Bazı ülkelerde nüfus büyüklüğü dikkate alınmaksızın, bir yerleşim yönetmelik merkez ise, ya da yasal olarak benimsenen bir nüfus yoğunluğuna sahip ise, o alan “kent” olarak nitelendirilmektedir.

3. Büyüklük & Yasal/Yönetmelik Standart Kombinasyonu ile Kent Nitelemesi

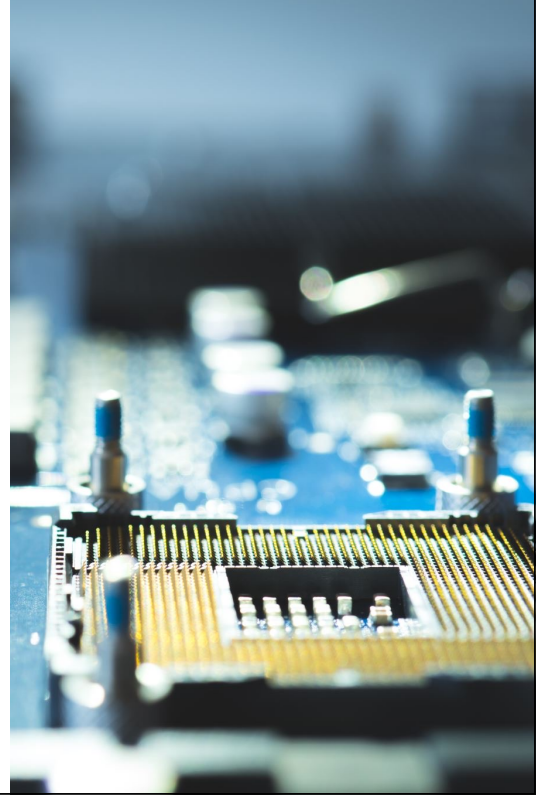
Belirli bir nüfus yoğunluğu sınır olarak alınmakta (ABD eyaletlerinde sıkça rastlandığı gibi) ve bu kriterler bazı ülkelerde diğer değişkenlerle kombine edilmektedir.

- Örneğin, tarım dışı üretimin ve dolayısıyla tarımsal olmayan işlerde çalışan oranının artması gibi.

Çok Faktörlü Tanımlama

- Üretim Özelliği (tarım dışı üretim)
- Büyüklük (nüfus ile ölçülendirilebilir)
- Yoğunluk (birim alanda oturan nüfusla ölçülendirilebilir)
- Heterojenlik (çok işlevlilik, her tür görünümde çeşitlilik)
- Bütünleşme (ulaşım ve haberleşme yoluyla gerçekleşen insan ilişkilerinin söz konusu yerleşmenin coğrafi alanına dağılışı biçimi ve bu ilişkilerin yoğunluğu)

Çok Faktörlü Tanımlama Işığında Kent Tanımı

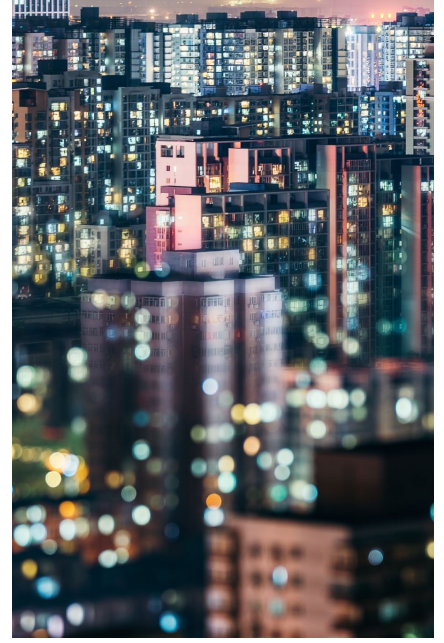
Kent: Demografik, ekonomik, işlevsel veya yönetsel açıdan resmi olarak belirlenen limitleri sağlayan ve kırsal alanlar dışında kalan yerleşmeleri ifade etmektedir.

Kent: tarımsal olmayan üretim yapılan ve tüm üretimin denetlendiği, dağıtımının koordine edildiği, belirli teknolojinin beraberinde getirdiği, büyüklük, yoğunluk, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine ulaşmış yerleşme türüdür.

Kent Kavramına İlişkin Tanımları Sınıflandırmada Ölçütler

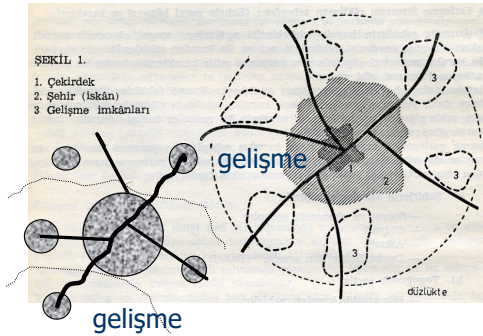
Farklı görüşlerin kente ilişkin yaptıkları tanımları dört ana ölçüte göre birbirinden ayrılabilir:

- **Demografik Ölçütler** (Belirli bir nüfus büyüklüğüne ulaşmış yerleşmeler)
- **İşlevsel veya Ekonomik Ölçütler** (Ayrımın temeli nüfus değil işlevler, nüfusun yapısı ve bileşimi olmalıdır)
- **Toplumbilimsel Ölçüt** (Bir topluluk olarak yerleşmenin taşıdığı kendine özgü nitelikler, ör:anonimlik, hoşgörü, davranış denetimi, örgütlenme, uzmanlaşma, türdeş olamama gibi.)
- **Yönetimsel Ölçüt** (Nüfus ne olursa olsun idari bölünüşe göre il ve ilçe merkezi olmaktır (bu ölçüt kuşkusuz niteliksiz bir tanımlı içermemektedir).

Kuruluş Yerlerine Göre Kentler

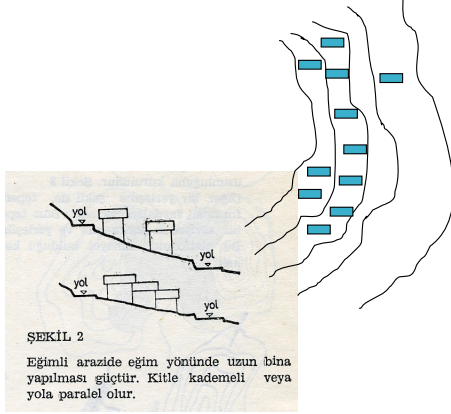
• Düz arazide kurulan yerleşmeler

- Yerleşmeye biçim vermede serbestlik
- Büyüme imkanı
- Yerleşme bütününe algılamak güç
- Şekilci planlama anlayışının tercih ettiği bir koşul (Roma şehirleri ve Rönesans şehirciliği)

Kuruluş Yerlerine Göre Kentler

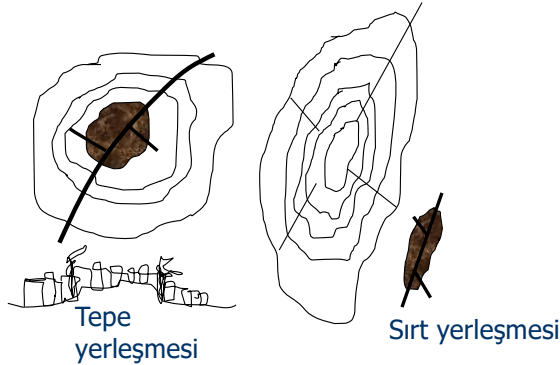
- **Eğimli arazide kurulan yerleşmeler**

- Yerleşmeye biçim vermede topoğrafyaya uyum önem kazanıyor
- Büyüme imkanı -topoğrafya
- Uygun konumlandığında manzara imkanı, tarıma dayalı ekonomi, tarımsal araziyi denetlemek
- Çoğunlukla kırsal karakterdeki yerleşmelerin bütünü yamaçta, çevreyi denetlemek, savunma

Kuruluş Yerlerine Göre Kentler

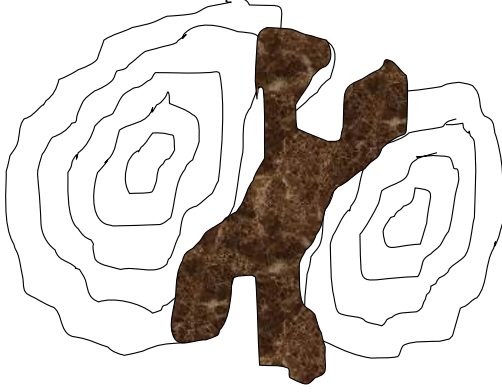
- **Tepelerde kurulan yerleşmeler (sırt yerleşmesi veya düzlük tepe üzerinde kurulan yerleşmeler)**

- Büyüme topoğrafya olarak tanıdığı ölçüde yamaçlarda tepeyi saracak biçimde
- Manzara imkanı
- Konik olarak yükselen yerleşmelerde doğrusal kanal mekanlar çevresinde & teraslarda, tepenin düz bir topoğrafya sağladığı durumda daha kompakt
- Savunma açısından elverişli

Kuruluş Yerlerine Göre Kentler

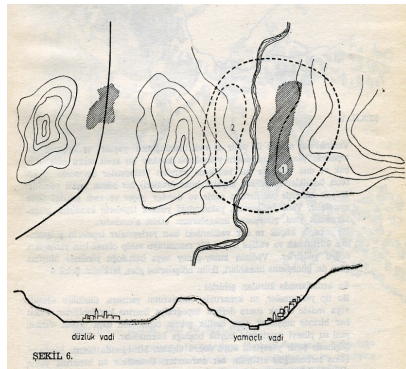
- **Semer tipi yerleşmeler**

- Birbirine yakın iki tepe ve aralarındaki vadi boyunca gelişim gösterir (eğimli tepe ve yamaçlara yerleşim güçlüğüne alternatif arayışı..)
- Manzara imkanı sunar
- Manzara, güneşlenme, rüzgar gibi faktörler dolayısıyla semer biçimindeki alanın tamamı kullanılmayabilir

Kuruluş Yerlerine Göre Kentler

- **Vadi yerleşmeleri (düz vadilerde ve yamaçlı vadilerde kurulan yerleşmeler)**

- Ova ve vadi oluşumlarının bir arada bulunduğu durumlarda yerleşme düz bir zemine oturur
- Vadiler genellikle ana ulaşım yollarının geçtiği mekanlardır
- Vadinin formu yerleşmenin biçimi üzerinde etkilidir – doğrusal, kompakt veya yamaçlara sıçrayan (tepelerin gölgesi) çözümler

Kuruluş Yerlerine Göre Kentler

- **Su kenarlarında kurulan yerleşmeler**

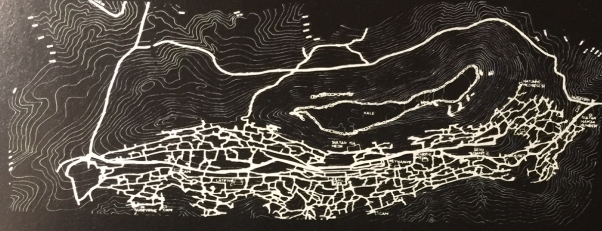
- Diğer topoğrafya merkezli çeşitlenmeyi su kaynaklarının kıyısında sergilerler
- Sağlıklı çözüm; yerleşmenin cephesi suya dönük
- Yönelişte bakı ve manzara önem kazanan diğer faktörler

Yerleşme Alan Şekilleri Açısından Kentler

- Dairevi Şekle Sahip (Konsantrik) Kentler
- Şerit Şekline Sahip (Lineer) Kentler
- Parçalı Şekle Sahip Kentler
- Çok Merkezli Şekle Sahip Kentler

MARDİN

L

Lineer Kent Tipi

TRABZON

L

Lineer Kent Tipi

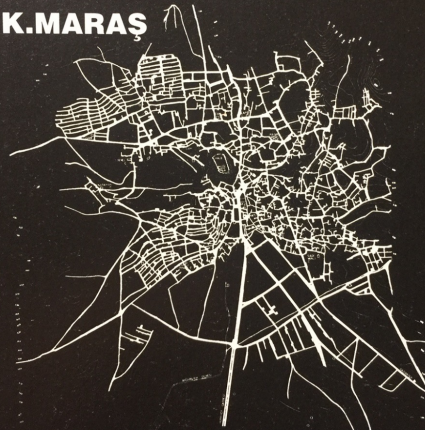
GİRESUN

S

Semer Kent Tipi

K.MARAŞ

S

Semer Kent Tipi

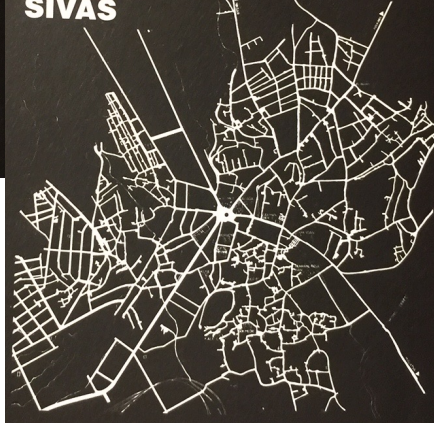
ÇORUM

I

Işinsal Kent Tipi

SİVAS

I

Işinsal Kent Tipi

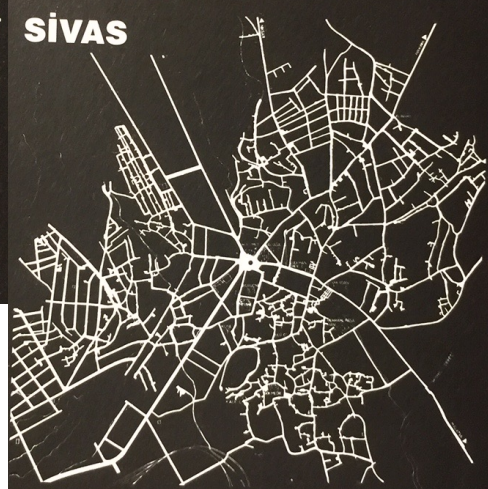
ERZURUM

K

Konsantrik Kent Tipi

SİVAS

Işinsal Kent Tipi

SONUÇ: Kentsel Yerleşmelerin Ayırt Edici Özellikleri

SOSYO EKONOMİK AÇIDAN

- Tarım dışı faaliyetlerin,
- Ticaret, eğitim, kültür, sağlık ve sosyal faaliyetlerin toplandığı,
- Merkezileşme ve örgütlenmenin gözlemlendiği,
- Rasyonel çalışma ve standardizasyon düzeninin kurulduğu,
- Okuma yazma oranının arttığı, Doğurganlığın azaldığı,
- Suçluluk oranlarının çoğaldığı
- Her türlü ulaştırma, haberleşme hizmet ve tesislerin bulunduğu

FİZİKİ AÇIDAN

- Nüfus yoğunluklarının arttığı
- Sokak ve caddelerin genişlediği, Belediye hizmetlerinin bulunduğu
- Genellikle iş ve iskan alanlarının ayrıldığı
- Kentsel peyzaj özelliği taşıyan yerleşmelerdir.

İSTATİSTİKİ AÇIDAN

- Nüfus Kriteri
- Nüfus yoğunluğu

Kentlileşme

“...kırdan kente göç sonucu kişinin kente özgü işlerde çalışması, kente özgü davranış kalıplarını benimsemesi ve kentin sunduğu fırsat ve olanaklardan yararlanması yönünde ortaya çıkan bir değişim süreci..”

“...toplum ölçeğindeki kentleşme sürecinin birey ölçeğine yansması..”

(Erkut, 1991,sf.52).

35

Kentlileşme

Sosyal mekanın içeriği;

- “Siyasal tutum ve davranışlar,
- Dayanışma ve yardımlaşma konusunda benimsenen değerler,
- Örgütlenme biçimleri ve tutumlar,
- Benimsenen ve benimsenmeyen gelenekler,
- Eğitim ve öğretim konusundaki görüşler, tutum ve davranışlar,
- Bilgilenme biçimleri, ...
- Hak arama yöntemleri,
- Toplumdaki farklılıkları açıklama biçimleri” (Erkut, 1991,sf.53).

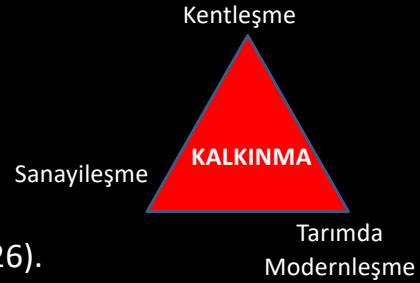
Bu kapsam kırılıp yavaş yavaş dışlayarak kenti adım adım kapsar hale gelmekte (Kartal, 1983’den alıntı ile Erkut, 1991).

36

Kentleşmenin Nedenleri

Keleş'e göre kentleşmenin nedenlerini dört grup altında tartışmak olanaklıdır.

1. Ekonomik nedenler,
2. Teknolojik nedenler,
3. Siyasal nedenler,
4. Sosyopsikolojik nedenler... (1990, sf.26).

Her etmen grubu kendi içerisinde aşağıdaki iki temel özelliği de barındırır;

1. Kırın iticiliği,
2. Kentin çekiciliği

37

Kentleşmenin Nedenleri

1. Ekonomik nedenler;

Kırın iticiliği:

- o Tarımda makineleşme,
- o Tarımsal üretim fazlası,
- o Kapitalistleşen tarım işletmeleri,
- o Tarımda işgücü azalışı,
- o Tarım çalışanı başına ortalama gelirin özellikle az gelişmiş ülkelerde görece daha da düşüklüğü

Keleş, 1990, sf. 27-29

Kentin çekiciliği:

- Kentlerdeki iş olanaklarının çeşitliliği,
- Kentlerde üretilen mallara duyulan ihtiyacın zamanla artması,
- Kentlerin ekonomik üstünlükleri;
- a. Uzmanlaşma (üretim süreci bölünüyor, büyük çapta üretimi kolaylaştırıyor, çeşitli türden uzmanlara gereksinim artıyor...)
- b. Dışsal biriktirimler (external economies: birbirinin ürettiği mal ve hizmetlere gereksinim duyan üretim birimlerinin yan yana bulunuştan elde ettikleri fayda)
- c. Kentleşme biriktirimleri (urbanization economies: bir merkezde yığılmanın faydaları – ulaşım, arsa, arge...)
- d. Ekonomik üretim etmenlerinin kentlerde bulunuşu (ucuz, kalifiye işgücü vb.)
- e. Köylerde bulunmayan türlü mal ve hizmetlere yakınlık

38

Kentleşmenin Nedenleri

2. Teknolojik nedenler;

Kırsal iticiliği:

- Tarımda makineleşme,
- Tarımsal üretkenlikte artış,
- Tarım çalışanına duyulan ihtiyacın azalması

Kentin çekiciliği:

- Buhar gücü ve elektrik gücüyle çalışan makinenin bulunuşu,
- Böylece üretimde artış,
- Ulaşım olanaklarında artış,
- İletişim teknolojileri

Keleş, 1990, sf. 30

39

Kentleşmenin Nedenleri

3. Siyasal nedenler;

Kırsal iticiliği:

- Küçük tarımsal işletmelerde kiracı olarak çalışan tarım işçileri,
- Tarım topraklarının miras yoluyla parçalanması,
- Toprak reformları...

Kentin çekiciliği:

- Tarımsal işgücünü kıra bağlayan feodal ilişkilerin hukuk yoluyla ortadan kalkması,
- Yönetişel statü değişiklikleri,
- Kentleri kalkındırmaya yönelik teşvikler...

Keleş, 1990, sf. 31-33

40

Kentleşmenin Nedenleri

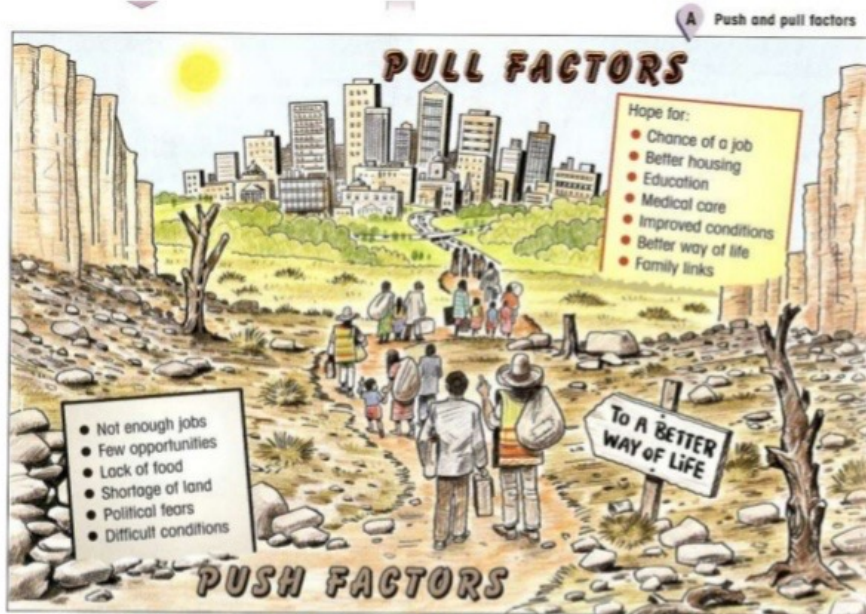
4. Sosyopsikolojik nedenler;

Kentin çekiciliği:

- Kentlerin sahip olduğu toplumsal ve kültürel olanaklar,
- Kentlerin sunduğu hizmet çeşitliliği,
- Hizmet kalitesi,
- Daha geniş bir kümenin üyesi olma duygusu, özgürlük

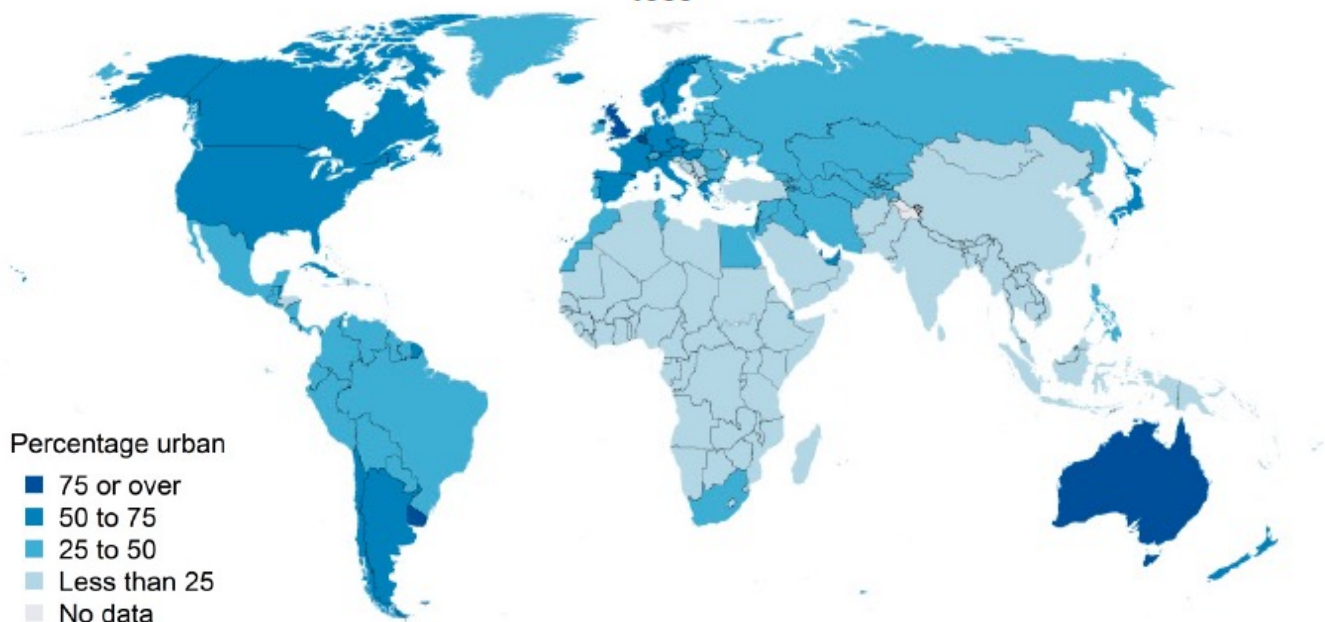
Keleş, 1990, sf. 33

41

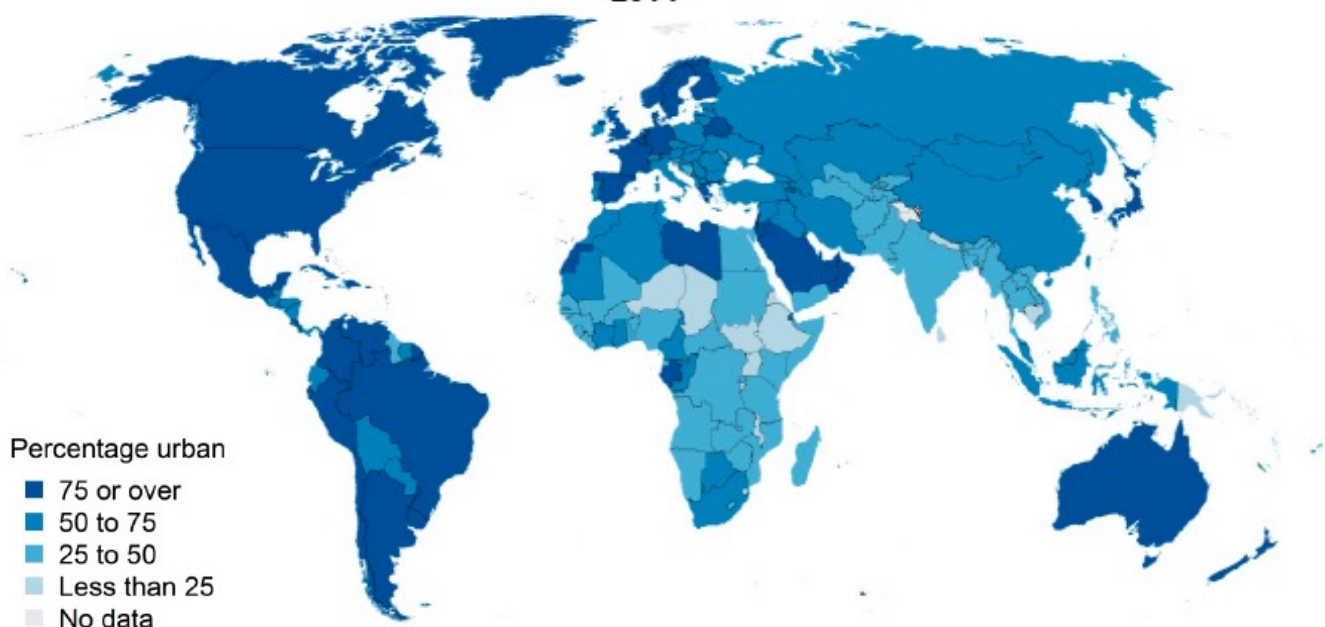
<http://image.sideshar.com/migration-1-120499444899443-4-14013814531-2.phpapp0295/migration-ruralurban-5-638.jpg?cb=1389192907>

1950

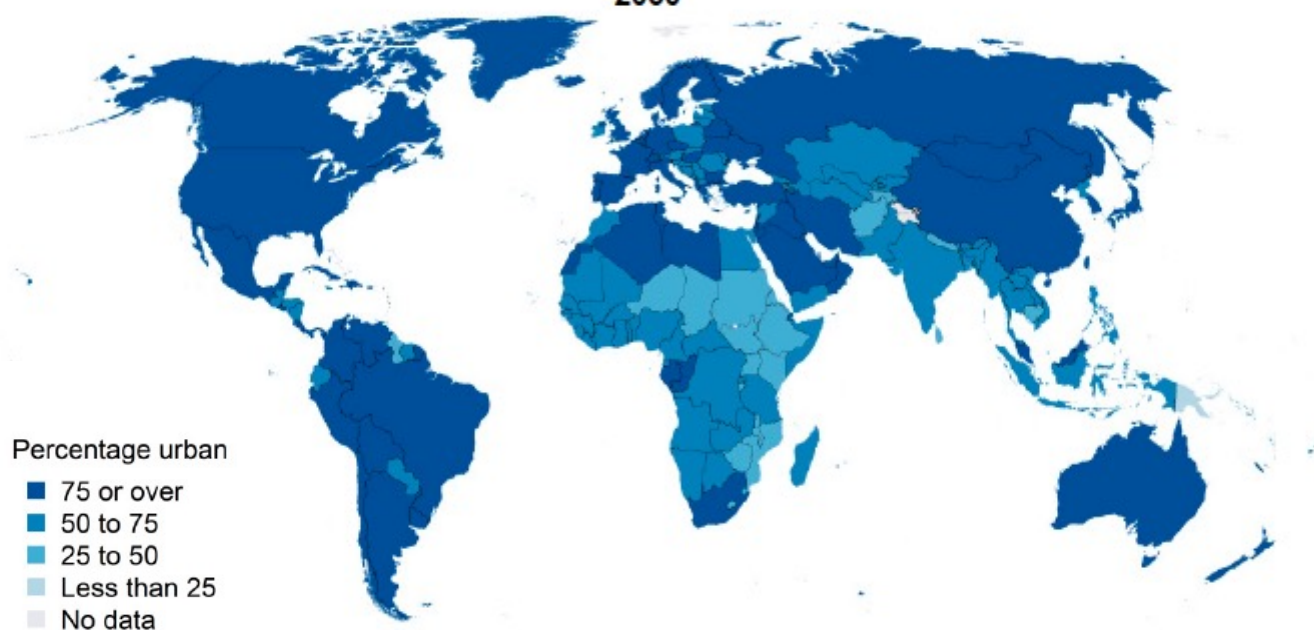
Percentage of the population residing in urban areas, 1950, 2014 and 2050

2014

Percentage of the population residing in urban areas, 1950, 2014 and 2050

2050

Percentage of the population residing in urban areas, 1950, 2014 and 2050

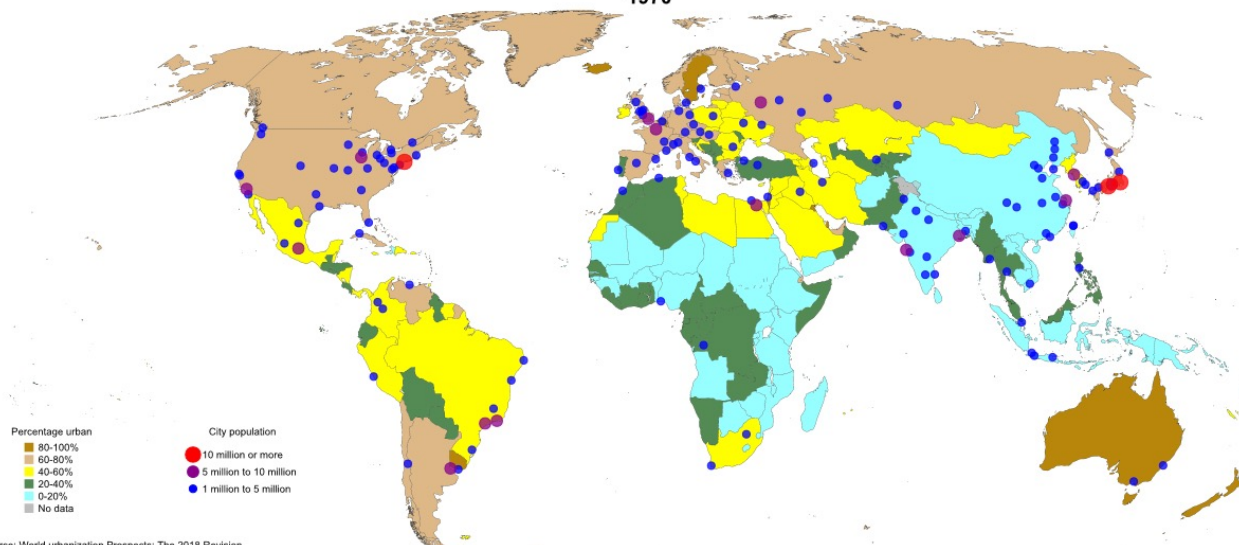
TABLE I.1. THE TEN MOST URBANIZED COUNTRIES OR AREAS IN 2014 AND 2050*

<i>Rank</i>	<i>Country or area</i>	<i>Percentage urban in 2014</i>	<i>Rank</i>	<i>Country or area</i>	<i>Percentage urban in 2050</i>
1	China, Hong Kong SAR	100.0	1	China, Hong Kong SAR	100.0
2	China, Macao SAR	100.0	2	China, Macao SAR	100.0
3	Singapore	100.0	3	Singapore	100.0
4	Qatar	99.2	4	Qatar	99.8
5	Guadeloupe	98.4	5	Kuwait	98.8
6	Kuwait	98.3	6	Guadeloupe	98.8
7	Belgium	97.8	7	Belgium	98.6
8	Malta	95.3	8	Japan	97.7
9	United States Virgin Islands	95.2	9	Uruguay	97.5
10	Uruguay	95.2	10	United States Virgin Islands	97.2

* For countries or areas with 90,000 inhabitants or more in 2014.

Percentage urban and urban agglomerations by size class

1970

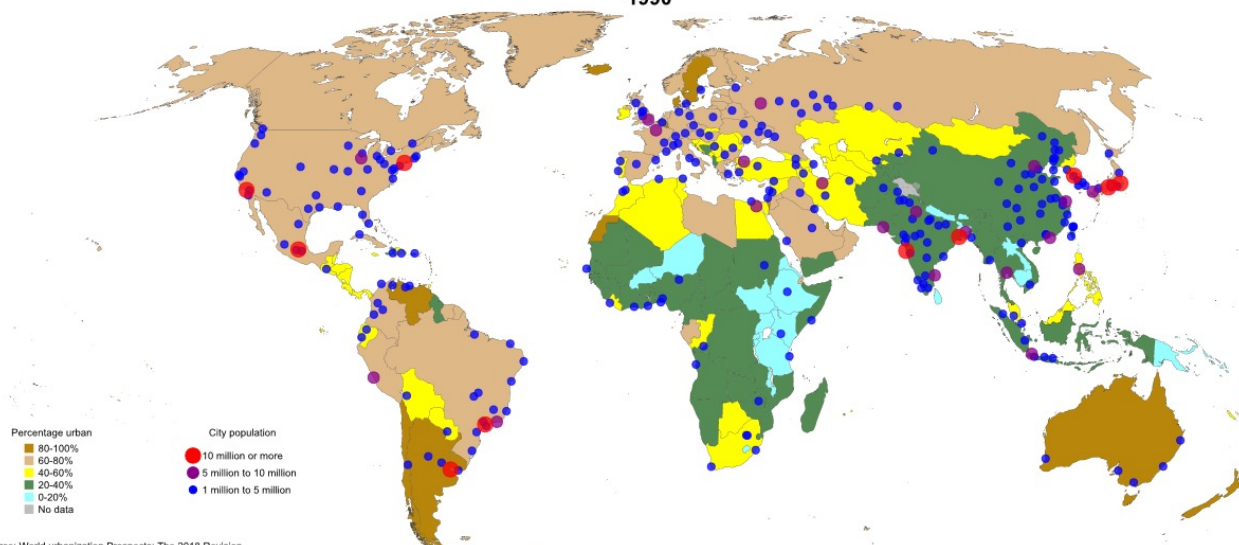
Data source: World urbanization Prospects: The 2018 Revision

The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties. Final boundary between the Republic of Sudan the Republic of South Sudan has not yet been determined. A dispute exists between the Governments of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland concerning sovereignty over the Falkland Islands (Malvinas).

© 2018 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.

Percentage urban and urban agglomerations by size class

1990

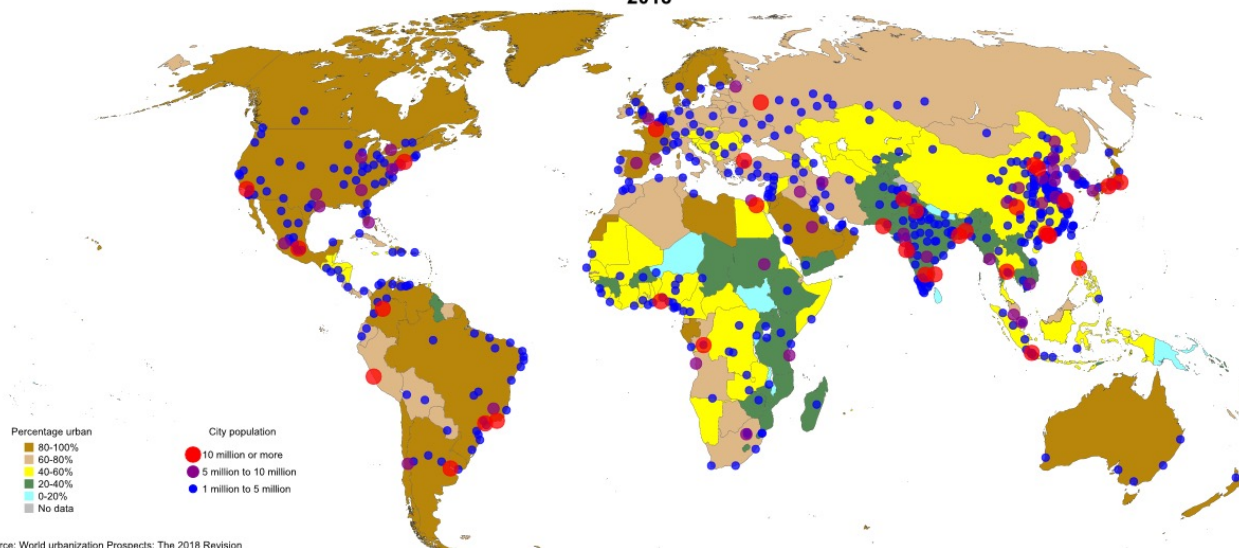
Data source: World urbanization Prospects: The 2018 Revision

The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties. Final boundary between the Republic of Sudan the Republic of South Sudan has not yet been determined. A dispute exists between the Governments of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland concerning sovereignty over the Falkland Islands (Malvinas).

© 2018 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.

Percentage urban and urban agglomerations by size class

2018

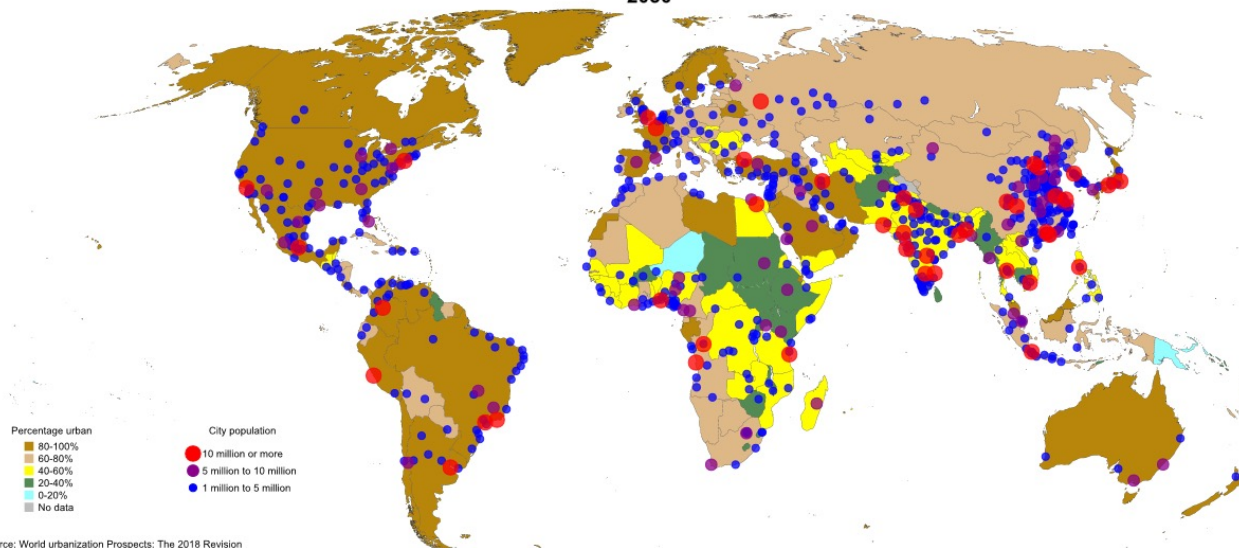

Data source: World urbanization Prospects: The 2018 Revision
The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties. Final boundary between the Republic of Sudan the Republic of South Sudan has not yet been determined. A dispute exists between the Governments of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland concerning sovereignty over the Falkland Islands (Malvinas).

© 2018 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.

Percentage urban and urban agglomerations by size class

2030

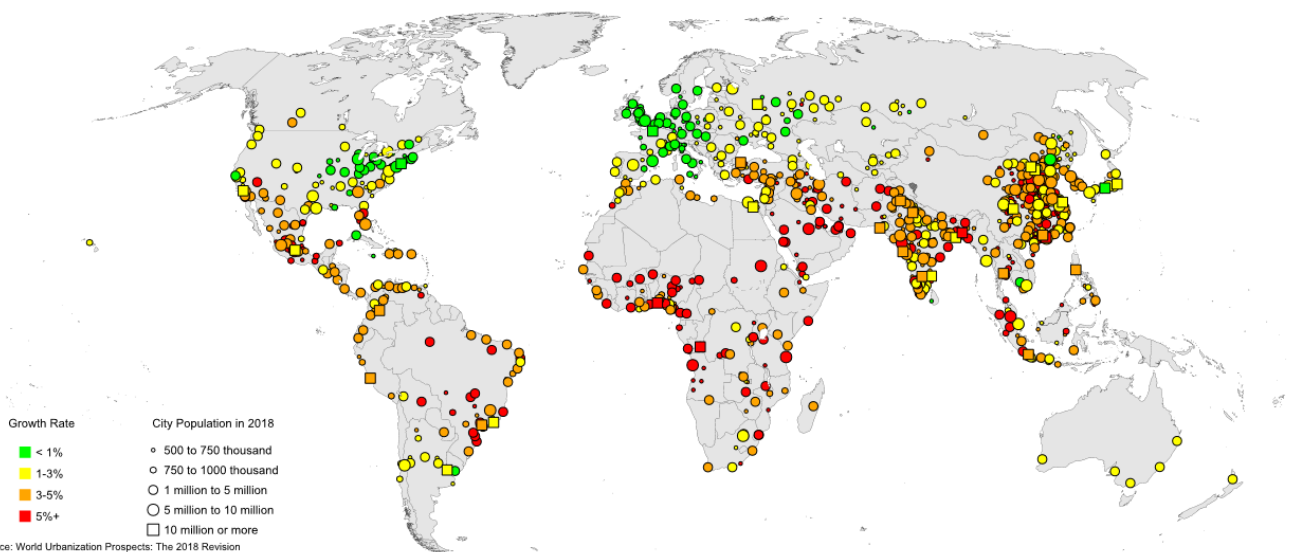
Data source: World urbanization Prospects: The 2018 Revision
The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties. Final boundary between the Republic of Sudan the Republic of South Sudan has not yet been determined. A dispute exists between the Governments of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland concerning sovereignty over the Falkland Islands (Malvinas).

© 2018 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.

Growth rates of urban agglomerations by size class

1970-1990

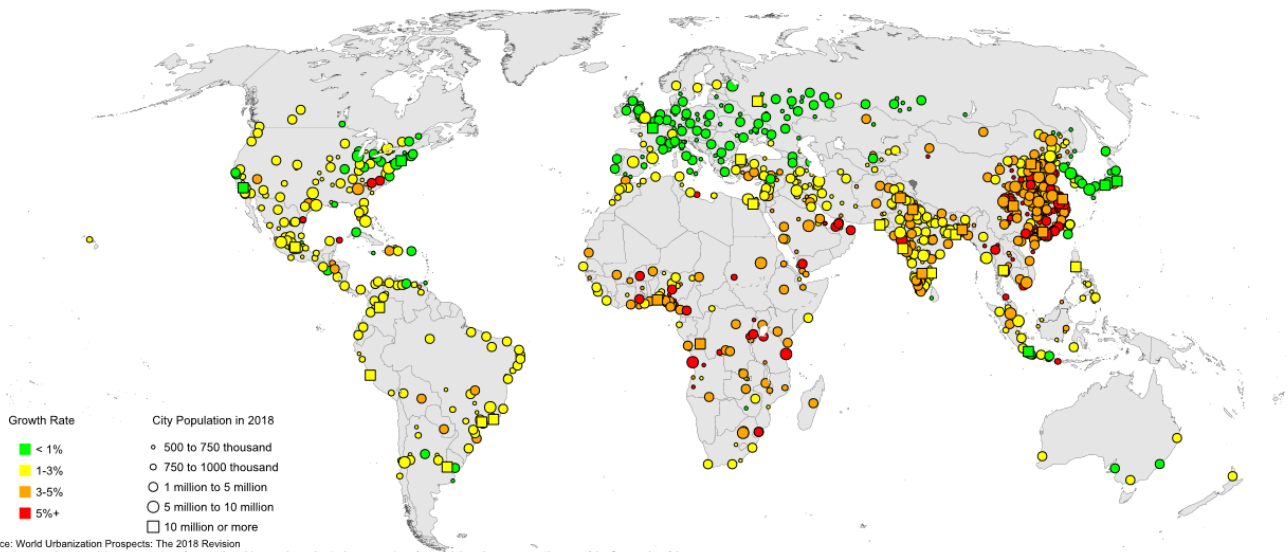
1970-1990

Data source: World Urbanization Prospects: The 2018 Revision
The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties. Final boundary between the Republic of Sudan and the Republic of South Sudan has not yet been determined. A dispute exists between the Governments of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland concerning sovereignty over the Falkland Islands (Malvinas).
© 2018 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.

1990-2018

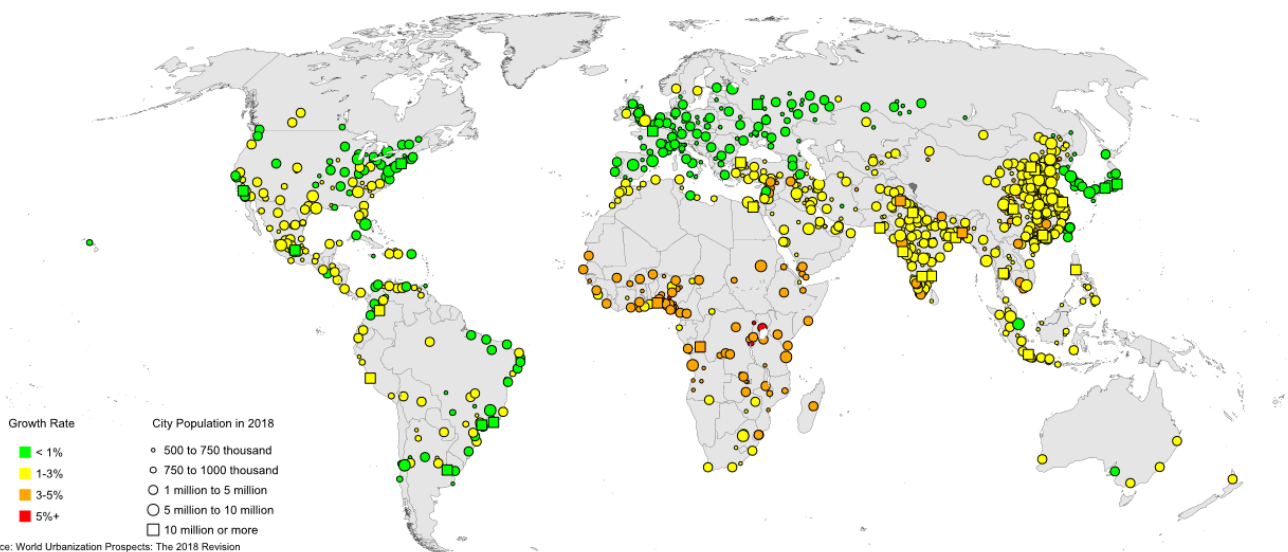
1990-2018

Data source: World Urbanization Prospects: The 2018 Revision
 The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties. Final boundary between the Republic of Sudan and the Republic of South Sudan has not yet been determined. A dispute exists between the Governments of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland concerning sovereignty over the Falkland Islands (Malvinas).
 © 2018 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.

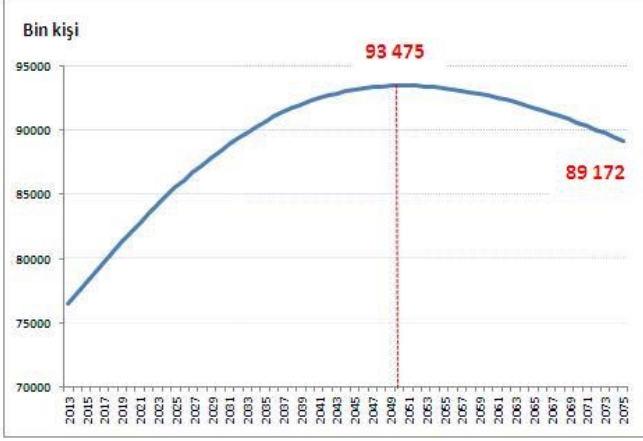
2018-2030

2018-2030

Data source: World Urbanization Prospects: The 2018 Revision
 The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties. Final boundary between the Republic of Sudan and the Republic of South Sudan has not yet been determined. A dispute exists between the Governments of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland concerning sovereignty over the Falkland Islands (Malvinas).
 © 2018 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.

Türkiye nüfusu, 2013-2075

Sıra	İller	2012
1	İstanbul	13 854 740
2	Ankara	4 965 542
3	İzmir	4 005 459
4	Bursa	2 688 171
5	Adana	2 125 635
6	Antalya	2 092 537
7	Konya	2 052 281
8	Gaziantep	1 799 558
9	Şanlıurfa	1 762 075
10	Mersin	1 682 848

Sıra	İller	2023
1	İstanbul	16 568 500
2	Ankara	5 927 209
3	İzmir	4 405 279
4	Bursa	3 073 486
5	Antalya	2 626 299
6	Şanlıurfa	2 339 322
7	Adana	2 286 790
8	Gaziantep	2 257 278
9	Konya	2 175 214
10	Kocaeli	1 983 591

Yıl	Toplam	Erkek	Kadın
2012	30,1	29,5	30,6
2023	34,0	33,3	34,6
2050	42,9	41,8	44,0
2075	47,4	46,0	48,7

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15844>

Figure I.3. Urban and rural population as a proportion of total population, by major area, 1950-2050

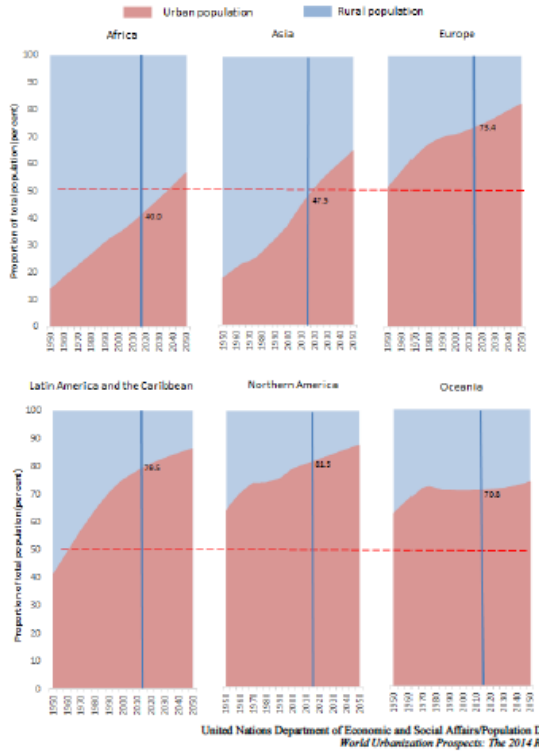

Figure I.4. Rate of urbanization by major area, 1950-2050

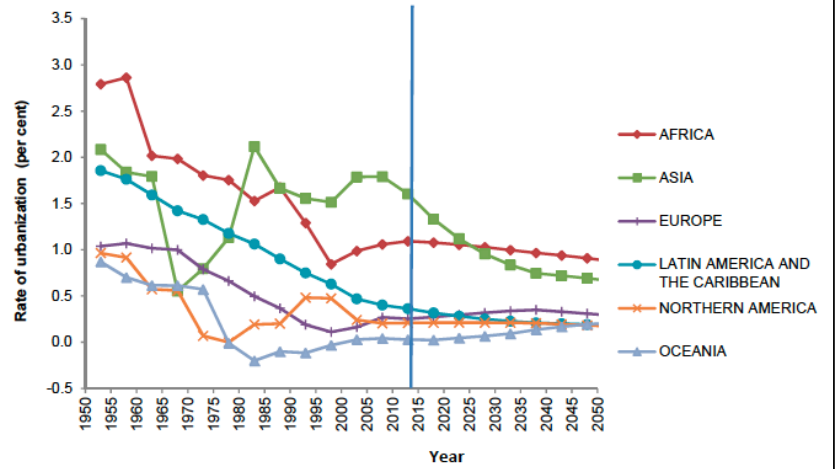

Figure I.5. Percentage urban by income group, 1950-2050

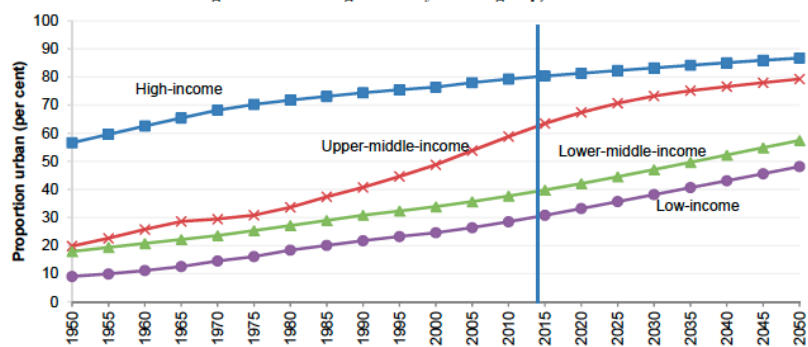

Figure I.6. Urban population by major area, 1950-2050

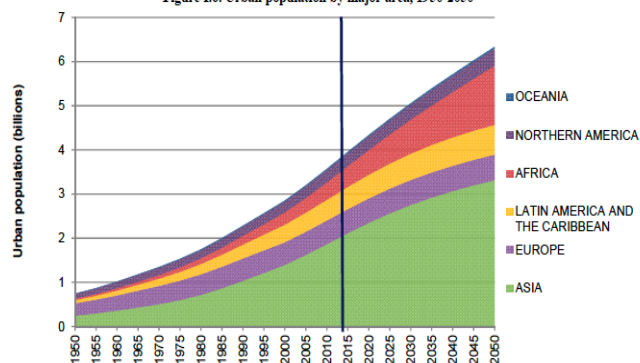

Figure I.8. Rural population by major area, 1950-2050

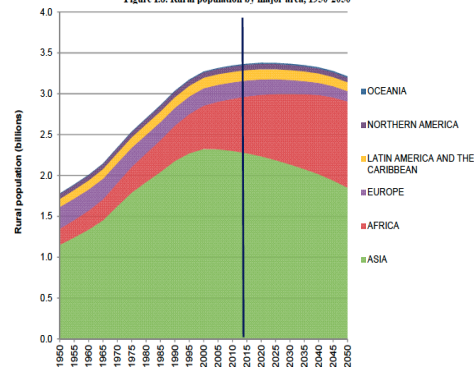

TABLE II.2. MILESTONES IN WORLD TOTAL AND URBAN POPULATIONS

Type of data	Total population			Urban population		
	Population (billions)	Year when reached	Number of years it took to increase by one billion	Population (billions)	Year when reached	Number of years it took to increase by one billion
Estimates	1	1804		1	1959	
	2	1927	123	2	1985	26
	3	1960	33	3	2002	17
	4	1974	14			
	5	1987	13			
	6	1998	11			
	7	2011	13			
Medium projection variant				4	2016	14
	8	2024	13	5	2029	13
	9	2039	15	6	2045	16

Figure I.10. Distribution of the world's urban population by size class of urban settlement and number of cities, 1970, 1990, 2014 and 2030

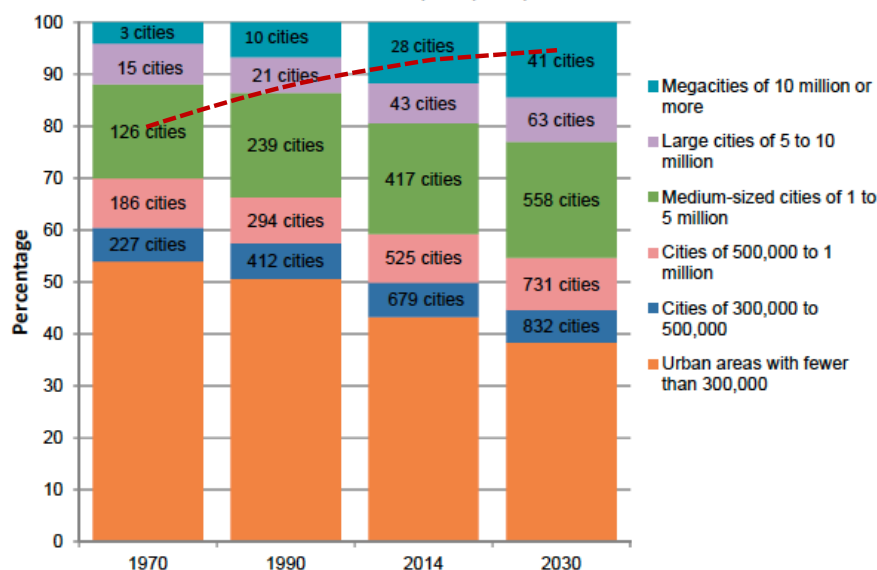
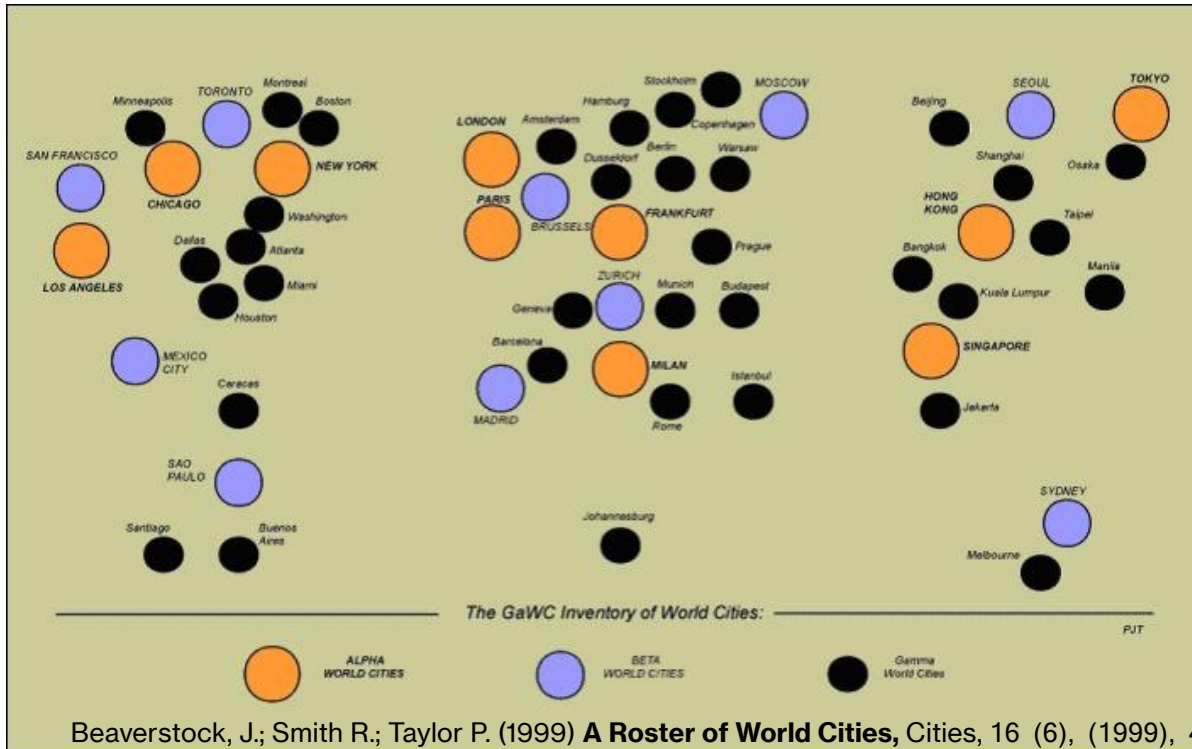
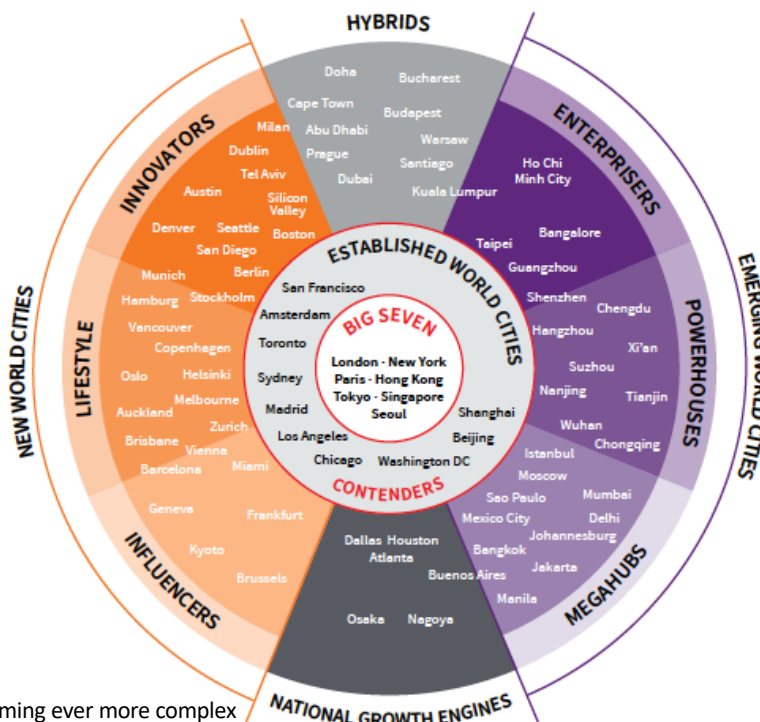

TABLE IV.6. POPULATION SIZE, AVERAGE ANNUAL RATES OF CHANGE, AND RANKING OF THE 41 URBAN AGGLOMERATIONS THAT ARE EXPECTED TO BE MEGACITIES IN 2030

Rank in 2030	Country	Urban agglomeration	Population (thousands)				Average annual rate of change (per cent)			Rank in 2014
			1970	1990	2014	2030	1970-1990	1990-2014	2014-2030	
1	Japan	Tokyo	23 298	32 530	37 833	37 190	1.67	0.63	-0.11	1
2	India	Delhi	3 531	9 726	24 953	36 060	5.07	3.93	2.30	2
3	China	Shanghai	6 036	7 823	22 991	30 751	1.30	4.49	1.82	3
4	India	Mumbai (Bombay)	5 811	12 436	20 741	27 797	3.80	2.13	1.83	6
5	China	Beijing	4 426	6 788	19 520	27 706	2.14	4.40	2.19	8
6	Bangladesh	Dhaka	1 374	6 621	16 982	27 374	7.86	3.92	2.98	11
7	Pakistan	Karachi	3 119	7 147	16 126	24 838	4.15	3.39	2.70	12
8	Egypt	Al-Qahirah (Cairo)	5 585	9 892	18 419	24 502	2.86	2.59	1.78	10
9	Nigeria	Lagos	1 414	4 764	12 614	24 239	6.08	4.06	4.08	19
10	Mexico	Ciudad de México (Mexico City)	8 831	15 642	20 843	23 865	2.86	1.20	0.85	4
11	Brazil	São Paulo	7 620	14 776	20 831	23 444	3.31	1.43	0.74	5
12	Democratic Republic of the Congo	Kinshasa	1 070	3 683	11 116	19 996	6.18	4.60	3.67	23
13	Japan	Kinki M.M.A. (Osaka)	15 272	18 389	20 123	19 976	0.93	0.38	-0.05	7
14	United States of America	New York-Newark	16 191	16 086	18 591	19 885	-0.03	0.60	0.42	9
15	India	Kolkata (Calcutta)	6 926	10 890	14 766	19 092	2.26	1.27	1.61	14
16	China	Guangzhou, Guangdong	1 542	3 072	11 843	17 574	3.45	5.62	2.47	22
17	China	Chongqing	2 237	4 011	12 916	17 380	2.92	4.87	1.86	16
18	Argentina	Buenos Aires	8 105	10 513	15 024	16 956	1.30	1.49	0.76	13
19	Philippines	Manila	3 534	7 973	12 764	16 756	4.07	1.96	1.70	18
20	Turkey	Istanbul	2 772	6 552	13 954	16 694	4.30	3.15	1.12	15
21	India	Bangalore	1 615	4 036	9 718	14 762	4.58	3.66	2.61	
22	China	Tianjin	3 318	4 558	10 860	14 655	1.59	3.62	1.87	24
23	Brazil	Rio de Janeiro	6 791	9 697	12 825	14 174	1.78	1.16	0.62	17

(Real Estate)LL Typology of World Cities

global property markets is becoming ever more complex

ŞEHİR PLANLAMA PLAN TÜRLERİ ve PLAN KADEMELENMESİ

SPIH GR 2 / 6 KASIM 2023 / HAFTA 6

Kent planlaması:

"Toplumsal ve iktisadi gereksinimleri göz önünde bulundurarak kentlerin fiziksel gelişmelerinin biçimlenmesine bir yön vermekle ilgili sorunlarla uğraşan bir bilim, bir sanat ve uğraş alanıdır"

Thomas Adams

NATIONAL MUNICIPAL REVIEW

VOL. XI, No. 6

JUNE, 1922

TOTAL No. 72

MODERN CITY PLANNING

ITS MEANING AND METHODS

BY THOMAS ADAMS

Town Planning Consultant to the Dominion of Canada, Lecturer on Civic Design to Massachusetts Institute of Technology.

I. INTRODUCTION

SCRAWNY CITY PLANNING

We plan our houses and factories, Is it not then absurd that we let our cities grow without plan?

are now planned. As the lady planner in Sinclair Lewis' town of Gopher Prairie said—"the planning of many towns is not left to chance. It must have taken genius to make them so

Nasıl ortaya çıkmıştır?

Paul Knox planlama mesleği ve uğraşının insanlığın yaşadığı **sağlık alanında yaşanan krizler** (salgın hastalıklar), **toplumsal krizler** (ayaklanma ve grevler), **doğal afetler** (yangın, sel vb) gibi çeşitli krizlere cevap üretebilmek için doğduğunu belirtir. Ayrıca planlamanın kapitalizmin olumsuz/yan etkilerini azaltmayı hedeflerken aynı zamanda uzun ömürlü olması için de uğraştığını belirtir.

Planlamanın temel özellikleri

- Planlamanın vazgeçilmez üç özelliği; (Ersoy, 2007)
 - geleceğe yönelik bir tasarımıdır,
 - belirli bir hedef ve amaca ulaşmak için yapılır
 - sistemli bir eylem dizgesi oluşturur
- "Belirli amaçlara ulaşmak için yapılan sistemli eylemler dizisi..."
- Kamusal bir eylemdir...

Planlamada en önemli araç: Hayal gücü

“Hayal gücü bilgiden daha önemlidir; çünkü bilgi sınırlıdır, halbuki hayal gücü tüm dünyayı kucaklar”.

Albert Einstein

Neden planlamaya gereksinim duyarız?

- Az sayıda insanın gelişmemiş teknoloji koşullarında, her bir bireyin kendi yollarını çizmelerinin olanaklı olduğu oramda planlamaya gerek duyulmayabilir... (?)
- Günümüzde ulaşılan nüfus yoğunluğu, ileri teknoloji düzeyi, karşılıklı bağımlılıkların artması ve karmaşıklaşması sebebiyle birlikte yaşamın düzenlenebilmesi için planlamaya gereksinim artmıştır. Bu sebeple bir bilim ve teknik uğraş alanı olarak disiplinlerarası bir bakışla geleceğe dönük planlar üretilmektedir. Planlamanın ayrı bir meslek alanı olarak ortaya çıkışının da temeli burada yatmaktadır.

Dünya Kentleri Hızla büyürken ve değişirken planlanacak olan nedir?

Planlama Yaklaşımlarının Değişimi ...

Planlama Alanları ve Plan Türleri

- Bölge
- Kent
- Ketsel İşlev Alanları
- Sektörel Planlar
- Stratejik Planlar
- Özel Planlar

Bölge Planlama

- Friedmann:
 - Ülke Alt Bölgeleri (Kent Bölgeler)
 - Ülke
 - Ülkeler Topluluğu
 - Dünya

MODERNLEŞME SÜRECİNDE KENTLER VE KENT PLANLAMA DÜŞÜNCESİNİN EVRELERİ

Modernleşme ve Kapitalist Sanayileşmenin 3 Kuşağı:

- I. Kuşak: Serbest Piyasa Dönemi (1815 Viyana Ant.-1. Dünya Savaşına)
- II. Kuşak: Kamu Müdahaleleriyle Gelişme Dönemi
 - A. İki Savaş Arası Dönem
 - B. 2. Dünya Savaşından 1973 Petrol Krizine
- III. Kuşak: Neo-Liberal Politikalar, De-regülasyon Dönemi (Petrol Krizinden Günümüze)

Yeni Dönemler:

- *IV. Kuşak: Milenyum Çağında Esnek Planlama: Küresel Düşün Yerel Hareket Et – Think Globbally Act Locally (1996-2015)*
- *V. Kuşak: Kapsayıcı Planlama Arayışı ve Yeni Kentsel Gündem (2016 – 2030)*

Planlama sisteminin gelişimi 1

Birinci aşama, kent planlamasının, kentlerin güzelleştirilmesini sağlayan bir uğraşı olarak anlaşılmasıdır (city beautiful movement).

Geniş caddeler, görkemli yapılar, büyük ve güzel parklar ve meydanlar, bu anlayışın, üzerinde önemle durduğu öğelerdir.

Güzel kent yaratma duygusu, başlangıçta, yolları ve yapıları tek tek ele almakla yetinirken, sonradan, kentin bütün öğelerini birlikte güzelleştirmek amacına yönelmiştir.

Kaynak: Keleş, R. (2000) Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara; ss: 80-82

Planlama sisteminin gelişimi 2

İkinci aşamada, kentlerin imarı ve planlaması bir mühendislik çabası olarak görülmüş, kentin türlü işlevlerinin görülmesine yarayacak yapıların yapılmasında etkinlik sağlamak amacı, baş önceliği almıştır.

Bu aşamada, kent plancısı ile kent arasındaki ilişki, bir mühendislik firması ile önündeki proje arasındaki ilişkiye benzer bir ilişkidir.

Bu aşamada, kent planlama görevinin, yalnız mimarlar ve mühendisler tarafından yerine getirildiği görülür.

Kaynak: Keleş, R. (2000) Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara; ss: 80-82

Planlama sisteminin gelişimi 3

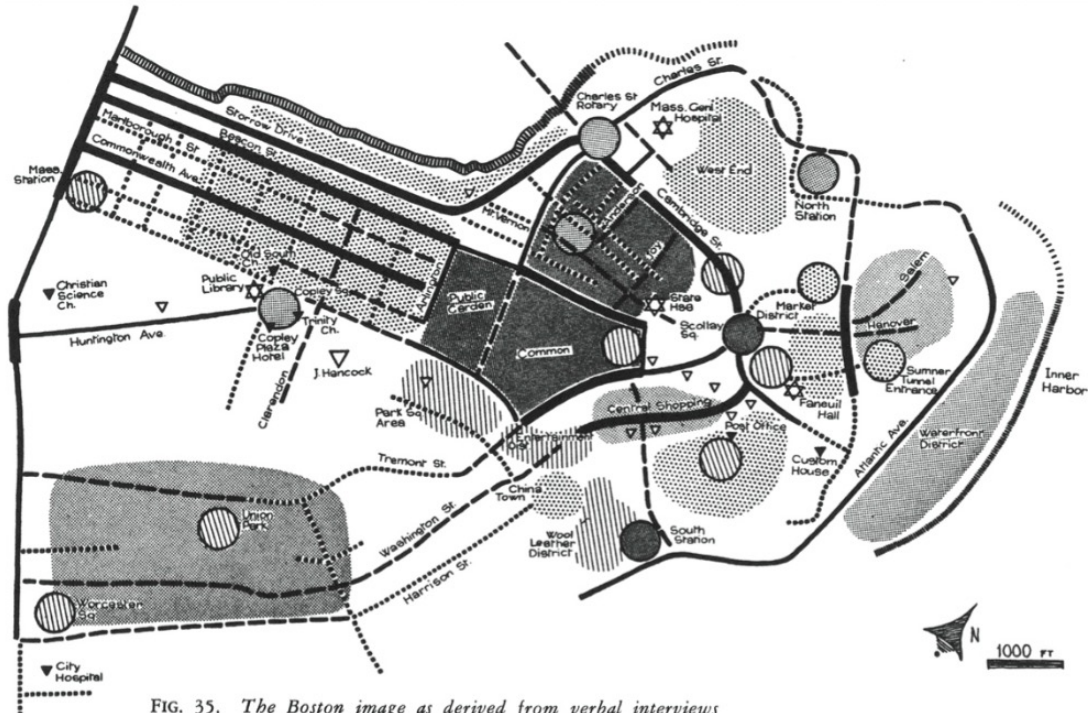
Üçüncü aşamada, kent plancılığının salt bir teknik uğraşı olmak yerine, ekonomik ve toplumsal etmenlerinin de hesaba katıldığı çok yönlü bir çaba olarak dikkate alınmasıdır.

Topraktan yararlanma ve bu amaçla plan yapmanın, kentin ekonomik ve toplumsal yapısı ile ilgili verilere de sahip olmayı gerekli kıldığı bu aşamada, teknik elemanlar yanında toplum-bilimlerinde uzmanlaşmış kişilerin de planlama takımları içinde yer aldığı görülür.

Kent planlamasının, uğraştığı konular bakımından alanı genişlemiştir.

Kaynak: Keleş, R. (2000) Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara; ss: 80-82

From Kevin Lynch, "The Image of the City" (1960)

Planlama sisteminin gelişimi 4

Dördüncü aşamada, kent planlamasında, coğrafi kapsam değişikliği olmuştur. Bu aşamada, kentleri, kendi sınırları içinde ele alarak planlamanın yetersizliği kabul edilmiş, çevrelerindeki köy ve kentlerden bağımsız bir planlama yaklaşımının geçerli sayılamayacağı anlaşılmıştır.

Kentlerin, başka kentlerle, içinde bulundukları bölge ile ekonomik ve toplumsal ilişkileri içinde ele alınmasını gerektiren bu görüş, son otuz kırk yılın ürünüdür.

Metropolitan planlama ve bölge planlaması adı verilen planlama türleri de, kent planlamasının, kent sınırları dışına doğru genişlemesi

Kaynak: Keleş, R. (2000) Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara, ss: 80-82

Planlama sisteminin gelişimi 5

Son aşamada; planlama eyleminin siyasal boyutları da bu sürece eklenmiştir.

Artık bugün, kent planlamasının siyasal bir temeli, ilişkileri olduğu genellikle kabul edilmektedir. Kamu, baskı kümeleri, yerel yönetim ilişkileri ve nüfus ticareti gibi siyasal bilim yazınına özgü kavramların kent plancılarınca da sık sık bir kullanıldığı görülmektedir. Bunun başlıca nedeni, planlama eyleminin bir topluluğun değerleri ve erişmek istediği ereklerle yakından ilgili bulunması ve bunların da siyasal süreçlerden soyutlanamayacağı gerçeğidir.

Kaynak: Keleş, R. (2000) Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara, ss: 80-82

- Böylesi bir ortamda, 1980'li yıllarda, bir çok ülkede geleneksel planlama yaklaşımı kısmen terkedilmiş, kısmen geliştirilmiş ve yerine esnek, kısa vadeli, parçacı, piyasa ve politik baskılara kolayca adapte olabilen, proje-temelli ve kompleks sonuçlar doğuran bir yaklaşım geliştirme fikri hakim olmuştur.
- 1990'lı yıllara gelindiğinde ise, proje odaklı gelişme stratejileri nedeni ile, kentler ve kentsel bölgelerin toplumsal ve ekolojik yapılarında olumsuz sonuçların ortaya çıkması ile birlikte, 1960'lardan farklı bir politik gündem ile, stratejik yaklaşım yeniden değer kazanmıştır.
- Planlamada stratejik mekansal yaklaşım, 1960'ların planlama pratiğinde etkin olarak kullanılmış, ancak 1980'lere gelindiğinde etkinliğini kaybetmiştir. 1980'lerde projeci yaklaşımın ağırlık kazanması kısa sürede eleştirilerin yükselmesine yol açmıştır. 1990'larda ise, kenti bir bütün olarak ele alan stratejik planlamanın gerekliliği, birçok ülke pratiğinde ve akademik tartışmalarda kabul edilir olmuştur.

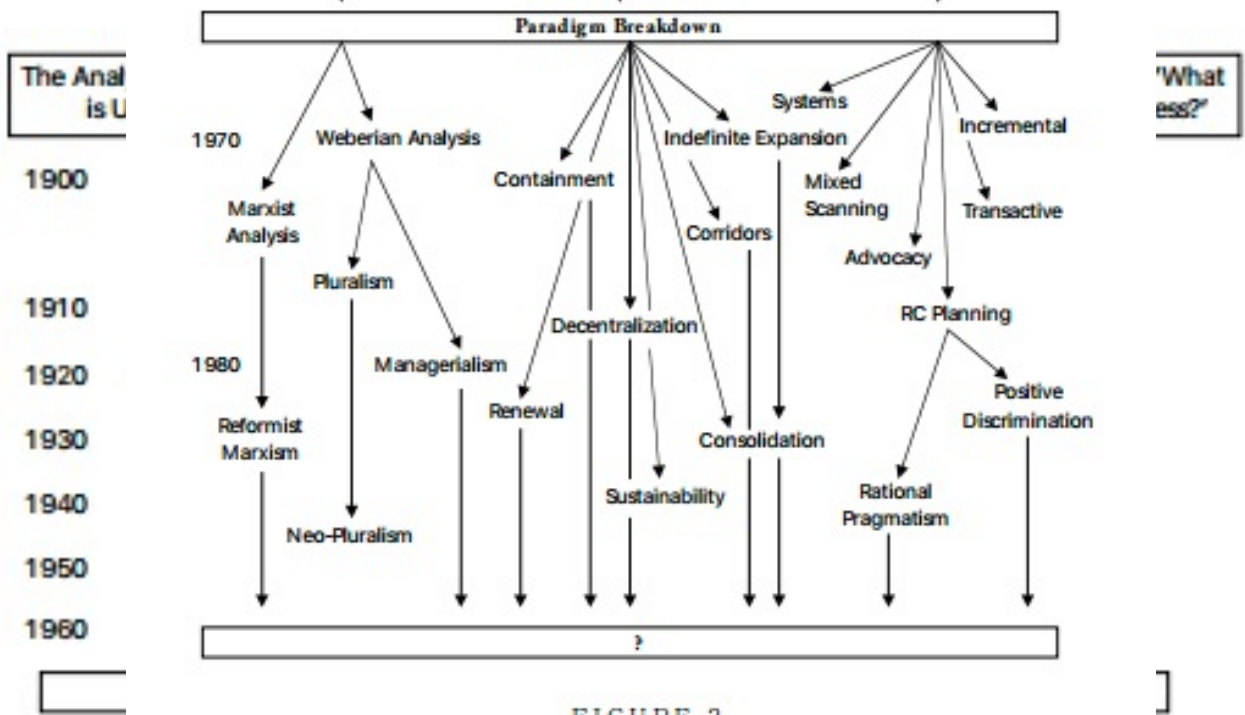

FIGURE 2

Yiftachel's typology of planning theory Source: Yiftachel, 1989: 27.

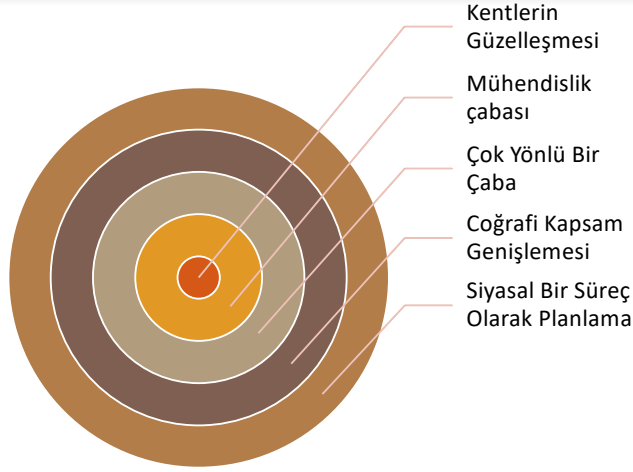
PLANLAMA YAKLAŞIMI / TEORİ	DÖNEM	DÜŞÜNSEL TEMEL	TEMEL İLKELERİ / YAKLAŞIMI	AKTÖRLER
BAHÇE KENT GÜZEL KENT AKIMI Kamu Sağlığı Raporları	SAVAŞ ÖNCESİ DÖNEM 1850 - 1940	Endüstrileşmenin Yarattığı Sorunların Çözümünde Fizik Yapıya Müdahale Edilmesi Yeterlidir	Beaux Arts Tasarım Odaklı Fiziksel Planlama	Plancı (Mimar)
KAPSAMLI RASYONEL PLANLAMA	1945-	VERIFICATION Rasyonalite Tümünden gelim Pozitivist	Kamu yararı	Modern devlet ve Plancı
YENİ YAKLAŞIMA GEÇİŞ AŞAMASI	1960'lar	Meyerson ve Banfield	Kapsamlı Rasyonel Planlamanın eleştirileri	Güç ilişkileri, politik erk, toplum ve plancı
INCREMENTALIST PLANLAMA	1970'ler Charles Lindblom	FALSIFICATION (Karl Popper)	Kapsamlı planlamanın eleştirisi, Kısa vadeli	
YENİ YAKLAŞIMA GEÇİŞ AŞAMASI	1960-70'ler	Postmodernizm Çoğulculuk Bireyler ve çeşitlilik demokrasi	Kapsamlı planlamanın yetersizlikleri eleştirilmiş ve yeni yaklaşımlar geliştirilmiştir.	Toplum, çeşitli gruplar, planlam ekibi modelleri
SAVUNUCU PLANLAMA	1965 (Paul Davidoff)	Planlama politik bir süreç olarak algılanmaktadır.	Plandan etkilenen kesimlerin haklarının korunması ve süreçte temsil edilmelerinin sağlanmasını hedeflemektedir	Avukat Plancı

Kaynak: Kurtarır, E. (2007) "Kentsel Planlamada Yenilikçi Yaklaşımlar"

TRANSACTİVE PLANNİNG	1973 (John Friemann)	Karl Mannheim "substantial rationality"	Karşılıklı öğrenme, öğrenen birliktelik...	Kent sakinleri ve yerel idareler ortaklaşması ve katılım
İLETİŞİMSEL PLANLAMA	1989 (John Forester)	Amerikan Pragmatizmi. Habermas-"İletişimsel Rasyonalite"	Konsensus, sosyal planlama, açıklık, çeşitlilik	Farklı sosyal grupların biraradalığı
YENİ KENTLEŞME	1993 (Peter Calthorpe ve Andres Duany)	Howard, Olmsted ve Geddes'e dayanır, Amerika merkezlidir	Tasarım ve Sonuç odaklı Fizik yapıdaki düzenlemelerin sosyal yapıyı güçlendireceği görüşündedir	Tasarımcı
ADİL KENT The JUST CITY	2010 (Susan S. Fainstein)	Iris Marion Young demokrasi, eşitlik, çeşitlilik, büyüme, ve sürdürülebilirlik	Kamusal alan heterojendir, Yapılı çevre özgündür, Katılımcı planlama esastır, Toplumsal kontrolde uzlaşma, Ödeme gücüne uygun konut, Sosyal entegrasyon, Mega projelerde koruyucu tavır esastır, Sosyal hizmetlerde kolektif, Devlet örgütlenmesinde kooperatif ve küçük girişimci desteklenmelidir, Çevrenin korunmasında katı önlemler alınmalıdır	Katılımcı bir birliktelik modeli esastır
Collaborative Planning, Diversity Planning, Inclusive Planning etc..	Colaborative Planning: Patsy Healey, Inclusive Planning : Leonie Sandercock, John Friedmann, Huw Thomas etc...		New Urban Agenda Live Together Leaving no one behind... SDGs	Politika ve hukuk.. Çeşitlilik ve Talep farklılaşması, eşitlik hakçılık...

Kaynak: Kurtarır, E. (2007) "Kentsel Planlamada Yenilikçi Yaklaşımlar"

19. – 20. yy'da Planlama yaklaşımlarının gelişimi

Mekansal plan kavramı ve mevzuatı

Yönetmelikler ve tanımlar

Mekansal Plan

- Planlama eylemi, bir toplumsal sistemin temel sınırlayıcı verileri çerçevesinde geleceğin en uygun zihinsel benzeşimi (simulation) ile bu benzeşimin uygulama da karşılaştığı sorunların, kurulan modeli yeniden etkilemesine ve değiştirilmesine olanak sağlayan bir süreçtir.
- Dolayısı ile, her zaman, farklı soyutluk düzeylerinde hazırlanmış modellerin somut verilerle sınanarak uygulanması ve buna göre de oluşturulan modelin, eğer gerekiyorsa yeniden gözden geçirilmesi esastır. Kent planları da bu çerçevede farklı soyutluk düzeylerinde hazırlanırlar. (Ersoy, M. 2000)

GENEL PLANLAMA ESASLARI

• Mekânsal Planların Planlama İlke ve Esasları

- Kamu yararı
- Planlar; pafta, gösterim, plan notları ve plan raporu ile bir bütündür
- Her plan, kademesine ve ölçeğine göre ve yapılış amacının gerektirdiği ayrıntı düzeyinde kalmak koşuluyla alt kademedeki planları yönlendirir
- Üst kademe planlar, alt kademesindeki planlara mekânsal nitelikte hedef koyan, yol gösteren ve ilke belirleyen planlardır

Planlama - Plan Yapma Süreci ve Döngüsü

*A Planning or Plan-Making Process Cycle
(American Planning Association, 1995)*

1. Sorunları ve Seçenekleri Belirle
2. Amaç, Hedef ve Önceliklerin Belirlenmesi
3. Kentsel Veriyi Topla ve Yorumla
4. Planları Hazırla
5. Uygulama Etapları için Taslak Program Hazırla
6. Planların ve Uygulama Programının Etkilerini Değerlendir,
7. Planları Gözden Geçir ve Seç
8. Plan Uygulama Programını Gözden Geçir ve Seç
9. Uygulama Programlarını Yönet ve Takip et.

Yasa ve Yönetmelikler:

İmar Yasası
Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği
Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği

ilgili maddeler

MEKANSAL PLANLAR YAPIM YÖNETİMLİĞİ İLE DEĞİŞEN DURUM / 14.06.2014

Ölçek	Plan Türü		Kapsam
Üst 1/ 500.000 1/ 250.000	MEKÂNSAL STRATEJİ PLANI	SOYUT	Ülke kalkınma politikaları ve bölgesel gelişme stratejilerini mekânsal düzeyde ilişkilendiren, bölge planlarının ekonomik ve sosyal potansiyel, hedef ve stratejileri ile ulaşım ilişkileri ve fiziksel eşiklerini de dikkate alarak değerlendiren, yer altı ve yer üstü kaynakların ekonomiye kazandırılmasına, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine, yerleşmeler, ulaşım sistemi ile kentsel, sosyal ve teknik altyapının yönlendirilmesine dair mekânsal stratejileri belirleyen, sektörlerle ilişkin mekânsal politika ve stratejiler arasında ilişkiyi kuran, haritalar üzerinde şematik ve grafik dil kullanılarak hazırlanan, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde yapılabilen, sektörel ve tematik paftalar ve raporu ile bütün olan planı
Orta 1/100.000 1/50.000 ...	Çevre Düzeni Planı		ÇDP: Varsa mekânsal strateji planlarının hedef ve strateji kararlarına uygun olarak orman, akarsu, göl ve tarım arazileri gibi temel coğrafi verilerin gösterildiği, kentsel ve kırsal yerleşim, gelişme alanları, sanayi, tarım, turizm, ulaşım, enerji gibi sektörlerle ilişkin genel arazi kullanım kararlarını belirleyen, yerleşme ve sektörler arasında ilişkiler ile koruma-kullanma dengesini sağlayan ölçeğine uygun gösterim kullanılarak bölge, havza veya il düzeyinde hazırlanabilen, plan notları ve raporuyla bir bütün olarak yapılan planı,
1/ 25.000 1/ 5.000 Alt 1/1.000 1/500 ...	Nazım İmar Planları Uygulama İmar Planı	SOMUT	Nazım İmar Planı: Mevcut ise çevre düzeni planının genel ilke, hedef ve kararlarına uygun olarak, arazi parçalarının genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, çeşitli kentsel ve kırsal yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, ulaşım sistemlerini göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere, onaylı halihazır haritalar üzerine, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanan planı, Nazım imar planı ilke ve esaslarına uygun olarak yörenin koşulları ve planlama alanının genel özellikleri, yapının kullanım amacı ve ihtiyacı, erişilebilirlik, sürdürülebilirlik ve çevreye etkisi dikkate alınarak; yapılaşmaya ilişkin yapı adaları, kullanımları, yapı nizamı, bina yüksekliği, taban alanı katsayısı, kat alanı kat sayısı veya emsal, yapı yaklaşma mesafesi, ön cephe hattı, ifraz hattı, kademe hattı, ada ayırım çizgisi, taşıt, yaya ve bisiklet yolları, ulaşım ilişkileri, parkları, meydanları, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, gerektiğinde; parsel büyüklükleri, parsel cephesi ve derinliği, arka cephe hattı, yol kotu ve bu kotun altındaki kat adedi, bağımsız bölüm sayısı gibi yapılaşma ve uygulamaya ilişkin kararları, uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren imar planı türü

- + MEKANSAL STRATEJİ PLANI
- + ÇEVRE DÜZENİ PLANLARI
- + BÜTÜNLEŞİK KİYİ ALANLARI
- + YER BİLİMSSEL ETÜTLER
- + İMAR PLANLARI
- + KİYİ VE DOLGU PLANLARI
- + KENTSEL TASARIM
- MÜCAVİR ALANLAR
- + MEVZUAT
- HABİTAT
- HABERLER-DUYURULAR
- İç Kontrol

BAKANLIK ÇALIŞMALARI

Mekânsal Strateji planlarının hayata geçirilmesi için bütünlük bir süreç tanımlanmıştır. Buna göre;

AŞAMA 1

Ülke ve bölge mekânsal strateji planlarının usul/esaslarının belirlenmesi

TAMAMLANDI

Akademisyenlerin de yer aldığı bir uzmanlar kadrosu ile proje tamamlanmış, ülkemizdeki üst ölçekli planlama sistemi ve sektörel stratejiler ile ülke örnekleri incelenmiş, Çalıştaylar düzenlenmiş, MSP'ye ilişkin usul esaslar belirlenmiştir. Bu aşamada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Mevcut durum analiz ve değerlendirme raporu

Mevcut üst ölçek planlama sistemi ve sürecinin irdelenmesi
Kalkınma planları, sektörel strateji belgelerinin analizi, mekânsal yansımalarının irdelenmesi, sorunlar, sektörler arası ilişkilerin analizi
Mevcut durumda MSP uygulanmasında çıkabilecek sorunlar ve çözüm önerileri
Avrupa'da Stratejik Mekânsal Planlama ve Bölgesel Yönetişine İlişkin Ülke Örnekleri

MPYY - Tanımlar

MADDE 4

- **Mekânsal plan:** 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca hazırlanan, kapsadıkları alan ve amaçları açısından üst kademeden alt kademeye doğru sırasıyla; mekânsal strateji planı, çevre düzeni planı ve imar planını,
- **Mekânsal strateji planı:** Ülke kalkınma politikaları ve bölgesel gelişme stratejilerini mekânsal düzeyde ilişkilendiren, bölge planlarının ekonomik ve sosyal potansiyel, hedef ve stratejileri ile ulaşım ilişkileri ve fiziksel eşiklerini de dikkate alarak değerlendiren, yer altı ve yer üstü kaynakların ekonomiye kazandırılmasına, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine, yerleşmeler, ulaşım sistemi ile kentsel, sosyal ve teknik altyapının yönlendirilmesine dair mekânsal stratejileri belirleyen, sektörlere ilişkin mekânsal politika ve stratejiler arasında ilişkiyi kuran, 1/250.000, 1/500.000 veya daha üst ölçek haritalar üzerinde şematik ve grafik dil kullanılarak hazırlanan, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde yapılabilen, sektörel ve tematik paftalar ve raporu ile bütün olan planı,

MPYY: Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği

- Mekânsal strateji planları ve çevre düzeni planları hazırlanırken kalkınma planı, bölge planları, bölgesel gelişme stratejileri ve diğer strateji belgeleri ile ortaya konulan hedefler dikkate alınır.
- **Bütünleşik kıyı alanları planı,** mekânsal planlama kademelenmesinde yer almayan, kıyı ve etkileşim alanına özgü stratejik yaklaşımla hazırlanan ve imar planlarını yönlendiren plandır.
- **Uzun devreli gelişme planı,** ulaşım ana planı ve diğer özel amaçlı plan ve projeler; mekânsal planlama kademelenmesinde yer almayan, planlara girdi sağlayan ve imar planı kararlarına veri oluşturan veya gerektiğinde mekânsal planların uygulanmasına yönelik araç ve ayrıntıları da içerebilen, stratejik plan yaklaşımı ile gerektiğinde şematik ve grafik planlama dili kullanılarak yapılan, plan paftası, eylem planı ve planlama raporu ile bütün olan çalışmalardır.

Diğer plan türleri

- **Eylem planı:** Planların hayata geçirilmesine yönelik olarak dönüşüm, uygulama, altyapı gibi birbiriyle bağlantılı iş ve eylemlerin kurum, kuruluş ve diğer paydaşların, bütçe, zaman, insan kaynağı ve kurumsal kapasitelerinin belirlendiği ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde gerektiğinde idarelerce hazırlanan planı,
- **Koruma amaçlı imar planı:** 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca hazırlanan nazım ve uygulama imar planını,
- **Kentsel tasarım projesi:** Doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik özellikler ile arazi yapısı dikkate alınarak, tasarım amacına göre kütle ve yapılanma düzeni veya açık alan düzenlemelerini içeren; taşıt ulaşımı, otopark ve servis ilişkileri ve yaya dolaşım ilişkilerini kuran; yapı, sokak, doku, açık ve yeşil alanların ilişkisini ve kentsel mobilya detaylarını gösteren; altyapı unsurlarını bütüncül bir yaklaşımla disiplinler arası olarak ele alan; imge, anlam ve kimlik özelliklerini ifade eden; tasarım ilke ve araçlarını içeren uygun ölçekteki projeyi,

Mekânsal planlama kademeleri ve ilişkileri

- MADDE 6 – (1) Mekânsal planlar kapsadıkları alan ve amaçları açısından Mekânsal Strateji Planları, Çevre Düzeni Planları ve İmar Planları olarak hazırlanır.
- Buna göre planlama kademeleri, üst kademedен alt kademeye doğru sırasıyla;
 1. Mekânsal Strateji Planı,
 2. Çevre Düzeni Planı,
 3. Nazım İmar Planı ve
 4. Uygulama İmar Planından oluşur.

Mekânsal Strateji Planı

BEŞİNCİ BÖLÜM : Mekânsal Strateji Planlarına Dair Esaslar
Planlama alanı

MADDE 13 – (1) Mekânsal strateji planı;

a) Ülke bütünü ile karasuları ve münhasır ekonomik bölgeleri kapsayacak şekilde ülke düzeyinde,

b) Metropolen bölgeler, gelişme odakları, yeni kentler, gelişme koridorları, üretim, arz ve tüketim akımları ve ilişkileri, kentsel ve bölgesel ağlar, yerleşmelerin yoğunluğu, ulaşım ilişkileri ve fiziksel eşikler gibi etkenler dikkate alınarak Bakanlık tarafından belirlenen havza ya da bölgeleri kapsayacak şekilde bölge düzeyinde,
hazırlanır.

- MADDE 14 – (1) Mekânsal strateji planlarında; Planlama ilkeleri ve esasları
- a) Doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunması,
- b) Afet zararlarının azaltılmasına yönelik olarak tehlike ve risklerin analiz edilerek tanımlanması ve tedbirlerin alınması,
- c) Kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması,
- ç) Ekonomik ve sosyal gelişme için gerekli olan altyapı, hizmet ve üretim faaliyetlerinin kentsel ve kırsal tüm alanları kapsayacak şekilde kalkınma politikalarına uygun olarak dağıtılması,
- d) Kamu yararı, kaynak kullanımında etkinlik, verimlilik ve saydamlığın sağlanması,
- e) Planlamayı etkileyecek ve planlamadan etkilenecek kamu kurum ve kuruluşları, kalkınma ajansları, üniversiteler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve özel sektör temsilcilerinin katılımı ile farklı uzmanlık alanlarını içeren çok disiplinli bir yapıda hazırlanması,

- f) Ulusal, bölgesel, yerel ve sektörel öncelikler arasında tamamlayıcılık ve bütünsellik ilişkisinin kurulması,
- g) Yenilikçi, esnek ve rekabetçi bir ekonomik yapının oluşturulması için gerekli mekânsal düzenlemelerin yapılması,
- ğ) Değişen koşullara uyum sağlanması,
- h) Mekânsal uyumun gözetilmesi,
- ı) Yaşam kalitesinin artırılması,
- i) Kentsel ve kırsal alanlar arası mekânsal ilişkilerin güçlendirilmesi,
- j) Araştırma, analiz ve sentez raporları ile bunların gerektirdiği çalıştayların gerçekleştirilmesi sonucunda çıkacak verilere dayanarak hazırlanması, esastır.

Planın Unsurları

MADDE 15 – (1) Mekânsal strateji planları sektörel ve tematik paftalar ile plan raporundan oluşur.

(2) Yerleşmeler sistemi ve kentleşme, ulaşım sistemi, su, risk, altyapı, ekonomi ve özel uzmanlaşma bölgeleri, geliştirilmesi kısıtlı veya özel koşullarla tanımlanan alanlar, özel ilkeler doğrultusunda planlanması gerekli alanlar ve benzeri konularda sektörel ve tematik karar paftaları hazırlanır.

(3) Bölge mekânsal strateji planları hazırlanırken, bölgenin özellikleri gözetilerek sektörel ve tematik pafta konuları çeşitlendirilebilir.

(4) Mekânsal strateji planı raporu; vizyon ve öncelikler, ilkeler, amaç, kapsam, hedefler ve stratejiler, sektörel ve tematik kararlar, plan hükümleri ve eylem planı konu başlıklarını içerecek şekilde hazırlanır.

(5) Kullanılacak olan gösterim teknikleri, sektörel ve tematik paftaların niteliğine ve ölçeğine göre planın hazırlanması sırasında geliştirilebilir ve bu Yönetmelik ekinde yer alan gösterimlerinden farklılıklar gösterebilir. Gerektiğinde diğer plan türlerine ilişkin gösterimler kullanılabilir.

Çevre Düzeni Planı ve İçeriği

MADDE 18 – (1) **Çevre düzeni planı**; coğrafi, sosyal, ekonomik, idari, mekânsal ve fonksiyonel nitelikleri açısından benzerlik gösteren bölge, havza veya en az bir il düzeyinde yapılır.

MADDE 19 – (1) Çevre düzeni planları hazırlanırken;

- a) Varsa mekânsal strateji planlarına uygunluğun sağlanması,
- b) Yeni gelişmeler ve bölgesel dinamiklerin dikkate alınması,
- c) İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının mekânsal kararları etkileyecek nitelikteki bölge planı, strateji planı ve belgesi, sektörel yatırım kararlarının dikkate alınarak değerlendirilmesi,
- ç) Sürdürülebilir kalkınma amacına uygun olarak ekolojik ve ekonomik kararların bir arada değerlendirilmesi,
- d) Tarihi, kültürel yapı ile orman alanları, tarım arazileri, su kaynakları ve kıyı gibi doğal yapı ve peyzajın korunması ve geliştirilmesi,
- e) Doğal yapının, ekolojik dengenin ve ekosistemin sürekliliğinin korunması amacıyla arazi kullanım bütünlüğünün sağlanması,
- f) Ulaşım ağının arazi kullanım kararlarıyla birlikte ele alınması suretiyle imar planlarında güzergahı netleştirilecek yolların güzergah ve yönünün genel olarak belirlenmesi,

Çevre düzeni planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alanı sınırları kapsamında aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konular ile diğer konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir; bu veriler kapsamında analiz, etüt ve araştırmalar yapılır:

- a) Sınırlar.
- b) İdari ve bölgesel yapı.
- c) Fiziksel ve doğal yapı.
- ç) Sit ve diğer koruma alanları, hassas alanlar, doğal karakteri korunacak alanlar.
- d) Ekonomik yapı.
- e) Sektörel gelişmeler ve istihdam.
- f) Demografik ve toplumsal yapı.
- g) Kentsel ve kırsal yerleşme alanları ve arazi kullanımı.
- ğ) Altyapı sistemleri.
- h) Yeşil ve açık alan kullanımları.
- ı) Ulaşım sistemleri.
- i) Afete maruz ve riskli alanlar.
- j) Askeri alanlar, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri.
- k) Planlama alanına yönelik bölgesel ölçekli kamu projeleri ve yatırım kararları.
- l) Her tür ve ölçekteki plan, program ve stratejiler.
- m) Göller, barajlar, akarsular, taşkın alanları, yeraltı ve yüzeysel su kaynakları ve benzeri hidrolojik, hidrojeolojik alanlar.
- n) Çevre sorunları ve etkilenen alanlar.

- (3) Çevre Düzeni Planlarının hazırlanması sürecinde planlama alanı sınırları kapsamındaki tüm veriler 1/25.000 ölçekli harita hassasiyetinde hazırlanır.
- (4) Plan hazırlık sürecinde ihtiyaç duyulan veri, bilgi ve belgeler; ilgili veriyi hazırlamakla sorumlu kurum ve kuruluşlardan, bilimsel çalışmalardan ve uzmanlarca arazide yapılacak çalışmalardan elde edilir.
- (5) Planlama sürecinde coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama yöntemleri kullanılarak güncellenebilir ve sorgulanabilir sayısal veri tabanı oluşturulur

YEDİNCİ BÖLÜM: İmar Planlarına Dair Esaslar

İmar planı ilkeleri

MADDE 21 – (1) İmar planları, varsa kadastral durum işlenmiş, en son onaylı halihazır haritalar üzerine çizilir. Kıyı alanlarında yapılan imar planlarında onaylı kıyı kenar çizgisinin paftalarda gösterilmesi zorunludur.

(2) Nazım ve uygulama imar planları gerekli görülmesi halinde eş zamanlı olarak hazırlanabilir. Nazım imar planı kesinleşmeden uygulama imar planı onaylanamaz. Ancak, onay yetkisinin aynı idarede bulunması halinde nazım ve uygulama imar planları eş zamanlı olarak onaylanabilir.

(3) İmar planları, planlama alanına ilişkin inceleme, araştırma, etüt ve eşik analizi çalışmalarının değerlendirilmesinden elde edilen senteze dayalı olarak hazırlanır.

(4) İmar planlarının, yeterliliği haiz müellifler tarafından kanun ve yönetmelik hükümlerine göre gerekli teknik araştırmalar yapılarak hazırlanması zorunludur. Bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak hazırlanan planlar ve bu planlara ilişkin revizyon, ilave ve değişiklik teklifleri yetkili idarelere karar alınması için sunulur.

(5) İmar planlarında, planlama alanının niteliğine göre mevzuatta öngörülen sağlık koruma bantları, güvenlik bölgesi ve benzeri koruma kuşakları gösterilir. İmar planları, varsa stratejik gürlüğü haritaları ve eylem planları dikkate alınarak hazırlanır ve planlarda bu konuda gerekli tedbirler alınır.

(6) Onaylı jeolojik-jeoteknik veya mikro bölgeleme etüt raporu bulunmayan alanlarda imar planları hazırlanamaz.

(7) İmar planına esas onaylı jeolojik-jeoteknik etüt veya mikro bölgeleme raporlarındaki yerleşime uygunluk durumu haritalarına uyulması zorunludur. İmar planlarının hazırlanmasında, varsa öncelikle mikro bölgeleme etütleri, yoksa yerleşim alanının planlanmasına yönelik uygun jeolojik-jeoteknik etütler kullanılır.

(8) Çevre kirliliği oluşturmeyen mevcut veya ilave ihtiyaç duyulan sosyal ve teknik altyapı alanlarının, öncelikle söz konusu hizmetleri yürütmekle yükümlü kurum ve kuruluşların varsa kendi mülkiyeti veya tasarrufundaki alanlar üzerinde planlanması esastır.

(9) İnsan sağlığı ve güvenliği üzerinde doğrudan veya dolaylı olumsuz etkileri olan enerji nakil hatları, dere koruma kuşakları, taşkın risk alanları, afete maruz alanlar ve benzeri alanlara ilişkin kurum ve kuruluş görüşleri imar planlarına yansıtılır.

(10) İmar planlarında Ticaret+Konut, Ticaret+Turizm+Konut, Turizm+Ticaret karma kullanım alanlarında konut kullanımına da yer verilmesi halinde, konut kullanım oranları belirtilerek, konut kullanımının gerektirdiği sosyal ve teknik altyapı alanlarının ayrılması zorunludur. İmar planlarında konutun yer aldığı karma kullanımlarda konut kullanım oranının belirtilmediği hallerde en fazla % 30 konut kullanılabileceği varsayılır.

(11) İmar planlarında, özel proje alanı olarak belirlenen yerlerde nüfus veya yapı yoğunluğu ile kullanım ve yapılaşmaya ilişkin kararlar belirtilir.

(12) İmar planlarında araç trafiğinin azaltılması, toplu taşıma ve yaya öncelikli bir ulaşım sisteminin kurgulanması esastır. Toplu taşıma araçlarının kullanımının teşvik edilmesi amacıyla park et - devam et sisteminin yaygınlaştırılmasına ve toplu taşıma duraklarının veya istasyonlarının bulunduğu etki alanında otopark alanları ayrılması ve birbirine entegre olmasına ilişkin imar planlarında kararlar getirilir.

(13) İmar planlarında afet ve acil durumlarda ihtiyaç duyulabilecek açık alan, yol ve diğer mekânsal ihtiyaçlar gözétilir.

(14) İmar planlarında, sosyal altyapıya yönelik standartlarının sağlanabilmesi açısından imar adalarının çok küçük ve parçalı oluşturulmayacak şekilde imar yollarının düzenlenmesi esastır.

Eşik analizi

MADDE 22 – (1) Planların hazırlanması sürecinde yerleşilebilir alanların belirlenmesi amacıyla, kurum ve kuruluşlardan alana ilişkin toplanan doğal ve fiziki bilgilerin, alana özgü yapılan etütler ile diğer tüm veriler birlikte değerlendirilmek suretiyle, gerek duyulan ölçeklerde halihazır haritalar üzerinde üst üste çakıştırılması ile eşik analizi hazırlanır.

(2) Eşik analizinde; topografik, jeolojik-jeoteknik, hidrojeolojik yapı özellikleri ile arazi kullanımı, tarım ve orman alanları, içme suyu havzaları, sit ve diğer koruma alanları, hassas alanlar, kıyı, altyapı, doğal ve fiziki veriler ile afet tehlikeleri analiz edilerek bir arada değerlendirilir.

(3) İmar planlarının hazırlanması sürecinde eşik analizinin yapılması zorunlu olup, plan kararlarının oluşturulmasında temel plan altlığı olarak kullanılır.

İMAR PLANLARI: “Kent halkının sağılığını korumak, toplumsal, ekonomik ve ekinse gereksinimlerini, iyi yaşama amacıyla, ÷lke, bölge ve kent verilerine dayanılarak, oturma, çalışma, dinlenme ve ulaşım gibi kentsel işlevler konusunda denge kurup, eldeki ve sağılanabilecek olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yollarını bulmak için, varsa kadastral durumu da belirlenen haritalar üzerinde toprak parçalarının kullanım biçimlerini ve başlıca bölge tiplerini gösteren, tüzel bir değeri olan onaylanmış belgedir” (kent bilim terimleri sözlüğü).

- **Nazım İmar Planı** ; “Varsa bölge veya çevre düzeni planlarına uygun olarak, halihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, çeşitli yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları göstererek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas almak üzere düzenlenen detaylı bir raporla açıklanan ve raporla bir bütün olan plandır”. (3194 - İmar Kanunu)

105

- **Uygulama İmar Planı**; Tasdikli halihazır üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak nazım imar planı esaslarına göre çizilen ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzenini, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bölgeleri ayrıntıları ile gösteren plandır. (3194 - İmar Kanunu)

Tüm planlama yaklaşımlarında nazım plan çizili ve yazılı bir dokümandır. Ancak stratejik planlamada kentle ilgili stratejik kararlar olarak ele alınmaktadır.

Ancak tüm yaklaşımlar planlamaya hiyerarşik kararlar bütünü olarak ele alırlar.

Hemen hemen hepsinde kentin gelişimi yönlendiren ana kararları içeren bir anlayış söz konusudur.

Bu planlama yaklaşımının farklılığına göre değişik şekillerde tanımlanabilir

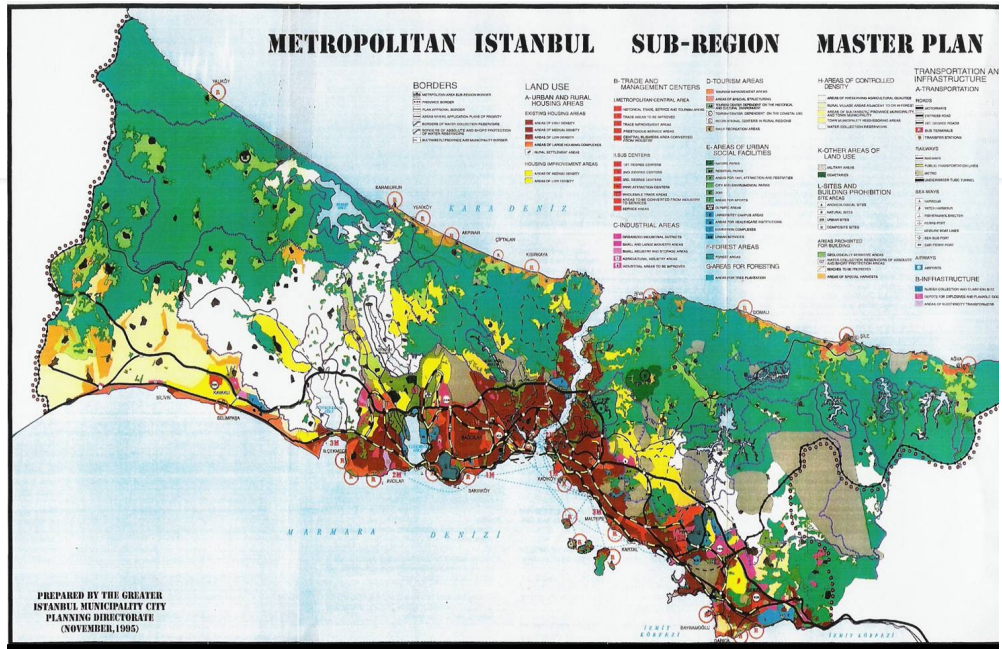
106

Nazım İmar Planı İçeriği:

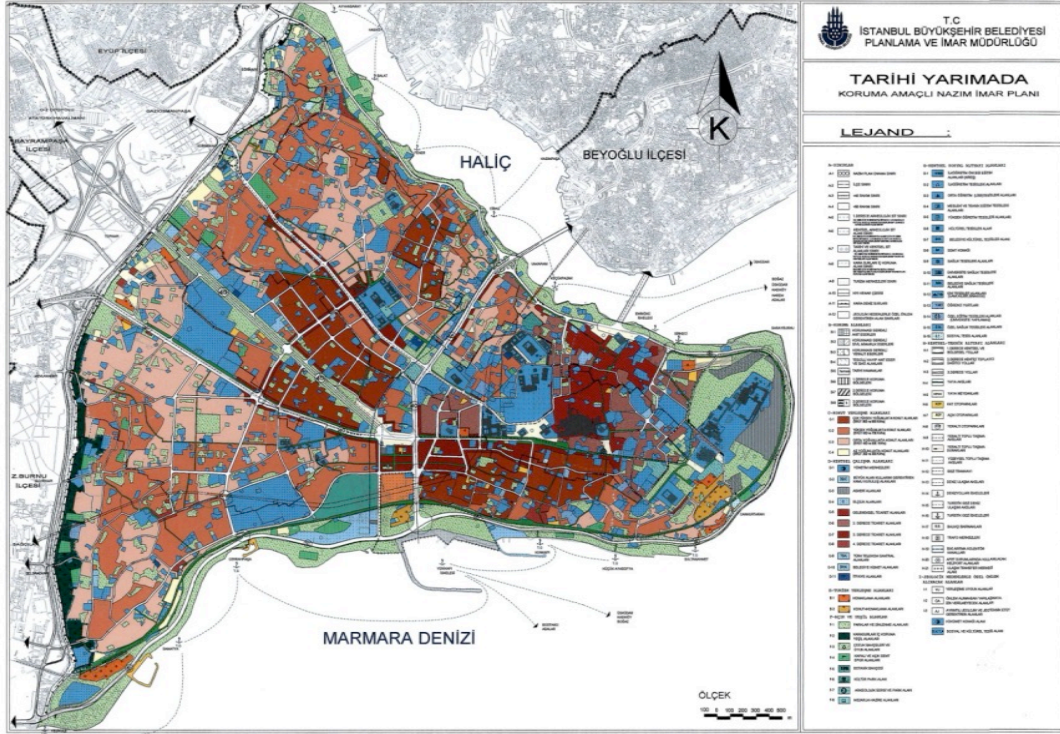
- arazi parçalarının genel kullanım biçimleri,
- başlıca bölge tipleri,
- nüfus yoğunlukları,
- yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkeleri,
- ulaşım sistemleri ve problemlerin çözümü
- imar uygulama alan sınırları,
- uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olan zaman ve mekan etaplarını,
- eylem planlarının yapılabileceği alanların sınırları ve konuları
- plan notları ve detaylı açıklama raporu
- Ölçek: 1/10.000 veya 1/5.000

UYGULAMA İMAR PLANI İÇERİĞİ

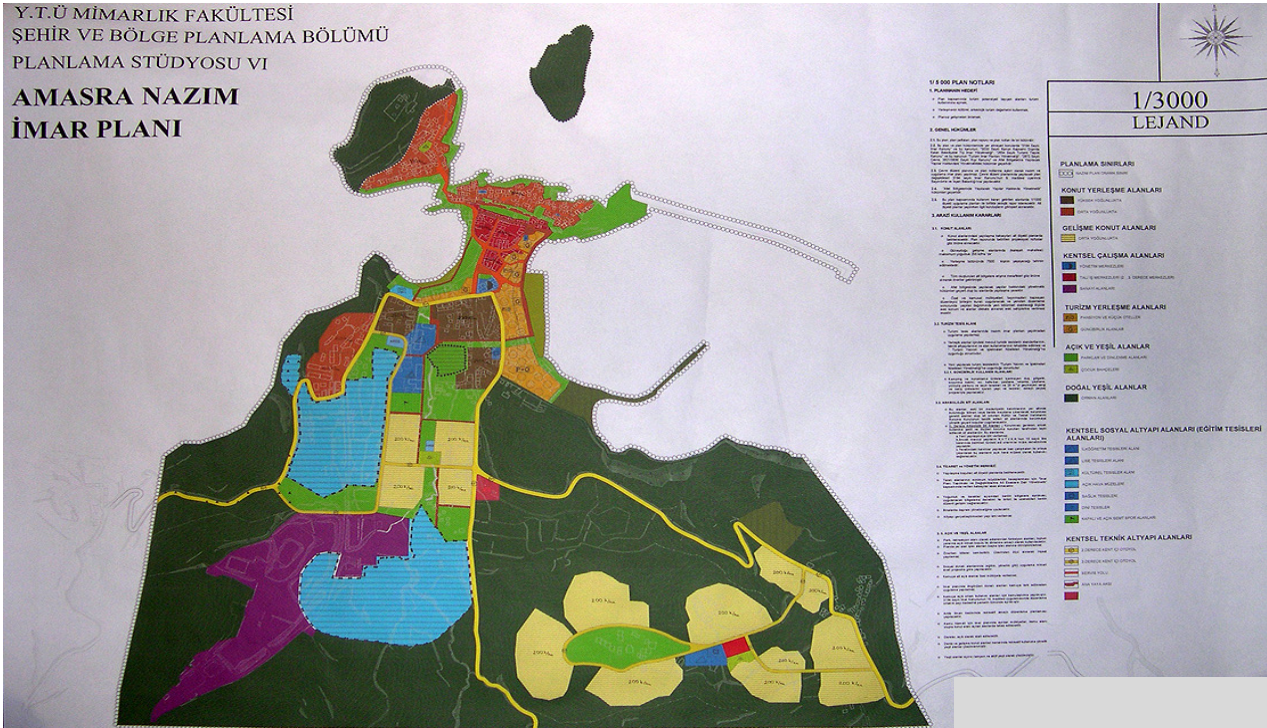
- yapılaşmaya ilişkin tüm bilgilerin ayrıntıları
 - Yapı adaları,
 - Yapı yoğunlukları ve
 - Yapı düzeni
 - Yollar ve en kesitleri, kavşak çözümleri
- Uygulama için gerekli imar programlarına esas olacak uygulama etap ve esasları
- eylem alan sınırları ve konuları
- imar uygulama alan sınırları
- Raporu ile bir bütün olan planlardandır
- Ölçek: 1/1000 veya 1/500 olabilir

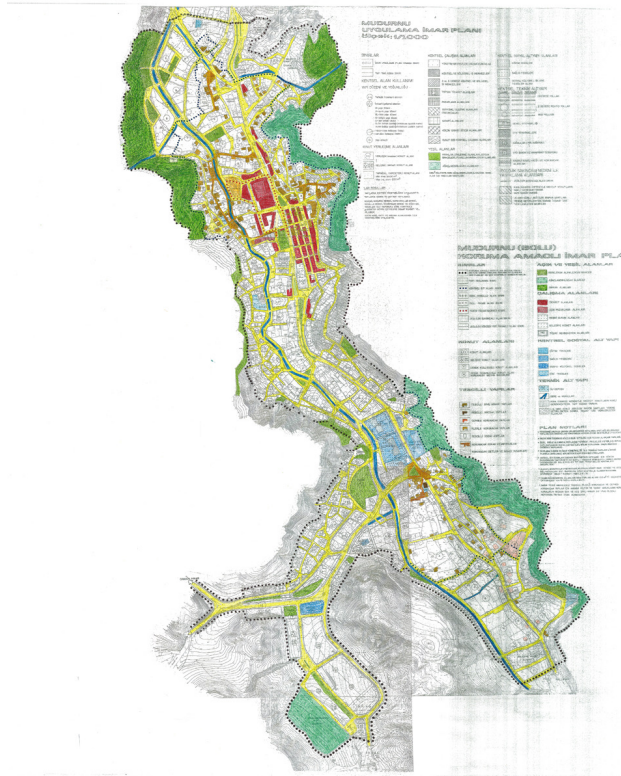
Harita 6-16 Tarihi Yarımada Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı

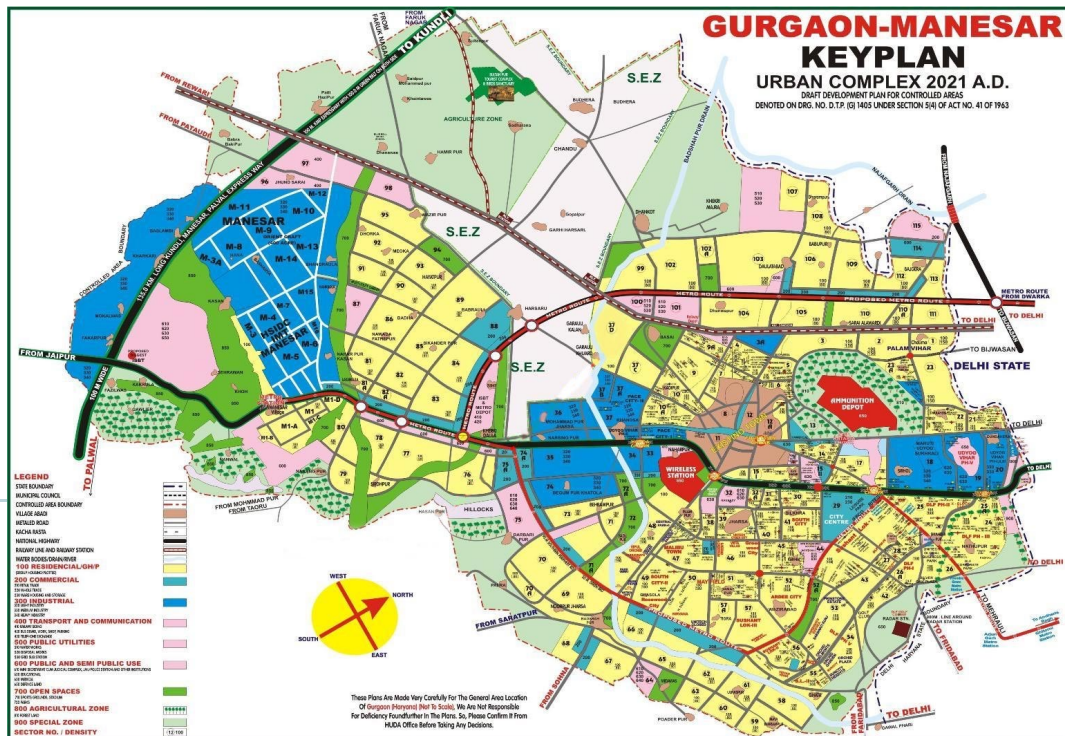
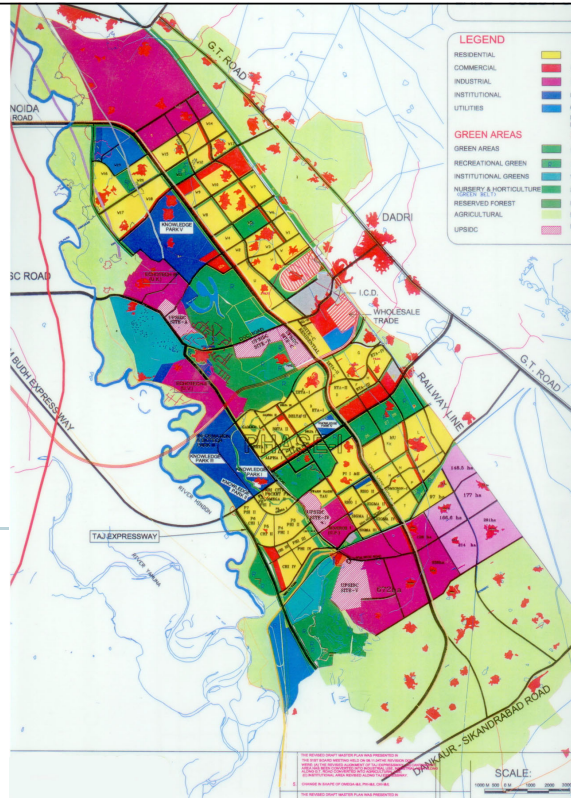

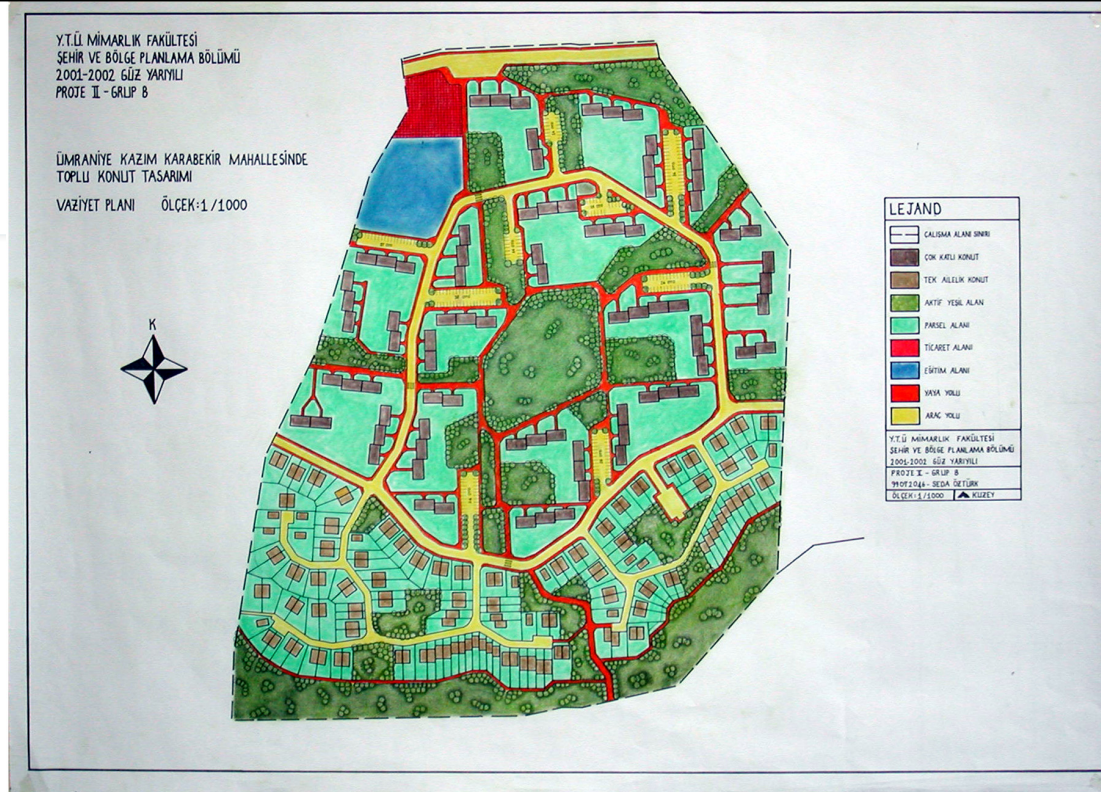
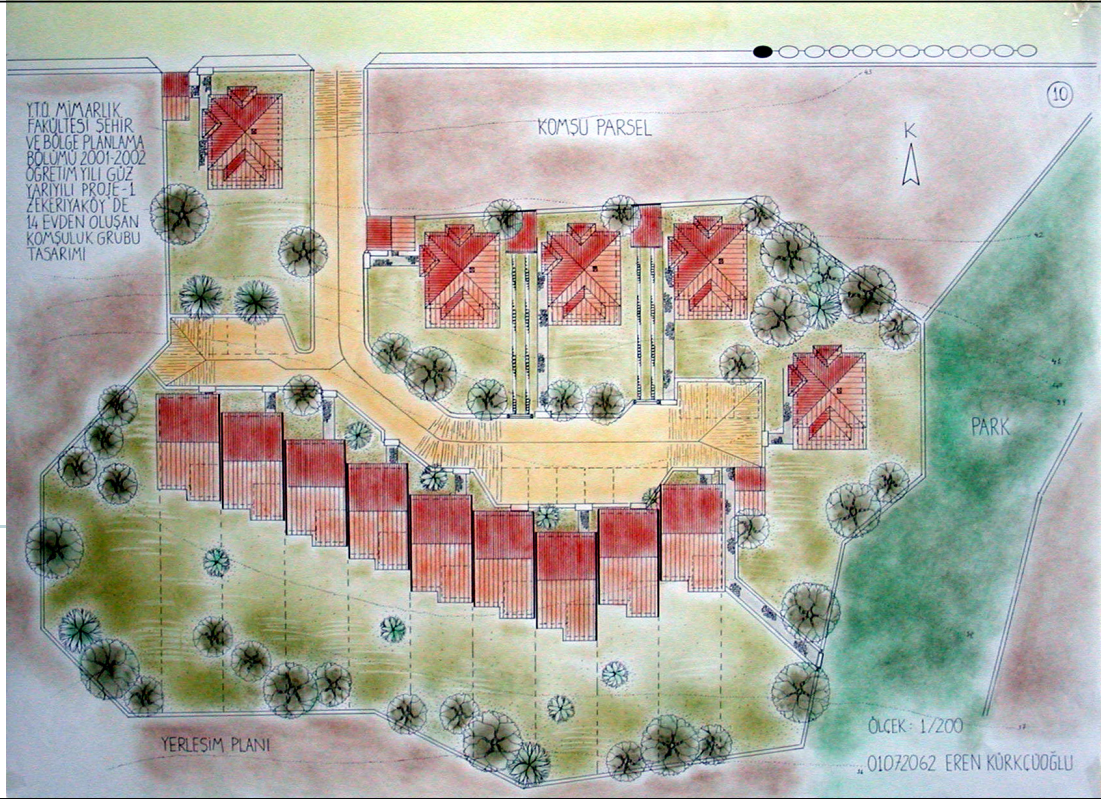
Y.T.Ü MİMARLIK FAKÜLTESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
PLANLAMA STÜDYOSU VI
**AMASRA NAZIM
İMAR PLANI**

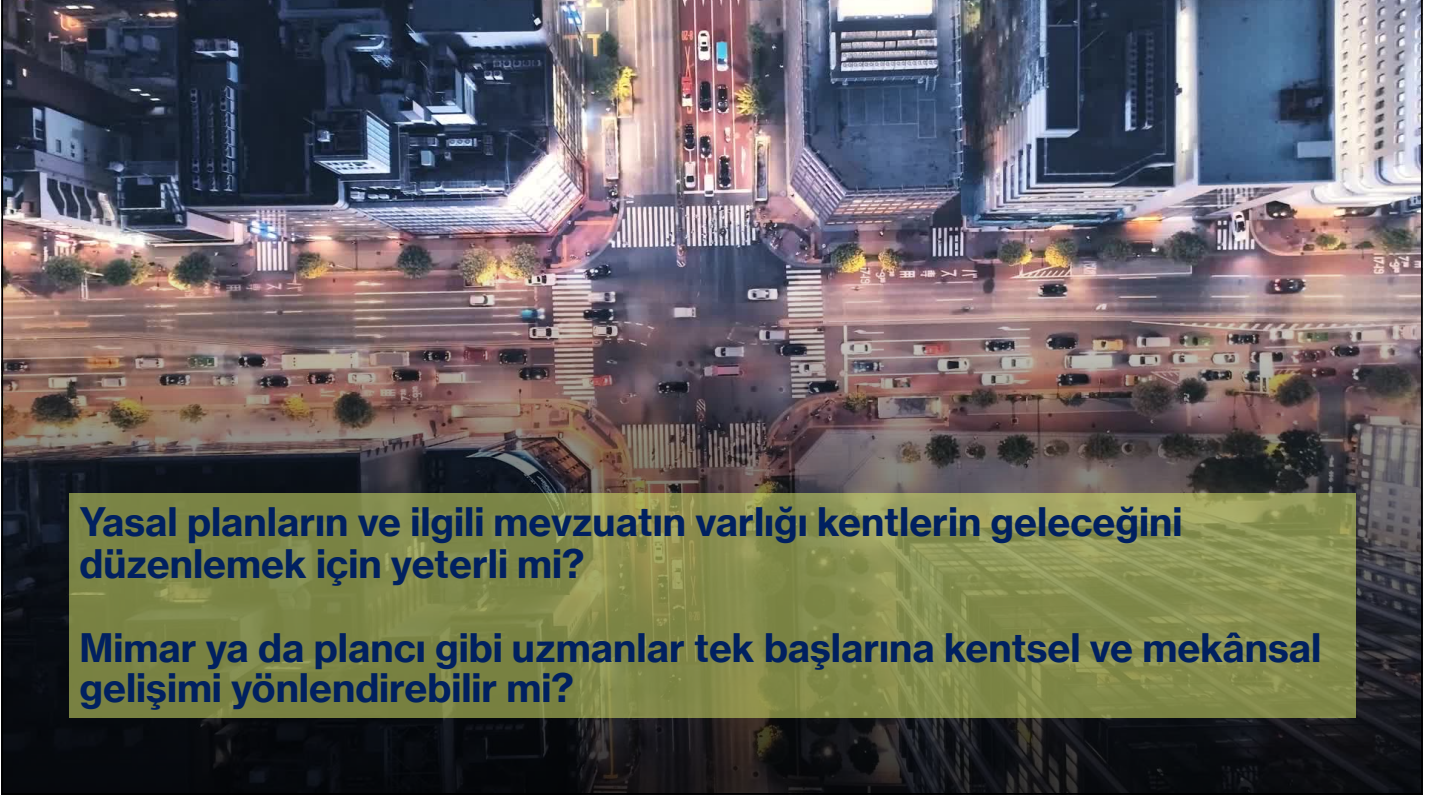

[illegible][illegible]

Yasal planların ve ilgili mevzuatın varlığı kentlerin geleceğini düzenlemek için yeterli mi?

Mimar ya da planıcı gibi uzmanlar tek başlarına kentsel ve mekânsal gelişimi yönlendirebilir mi?

Kentsel Adalet ve Kentli Hakları

Bir insan hakları sorunsalı olarak kentsel gelişme karşısında planlamanın rolü ve görevi...

HABITAT - I / 1976 - VANCOUVER

WORLD URBAN POPULATION= 37.9%

- Hükümetlerin gelişmekte olan dünyadaki hızlı kentleşmenin etkilerini ve sürdürülebilir yerleşimlere olan ihtiyacı fark etmesi üzerine BM Genel Kurulunca düzenlenmiştir.
- O dönemde kentleşme ana gündem değildir. Fakat o zamana kadar karşılaşılan en büyük kırdan kente göç hareketinin yaşanması ve ilaç sektöründeki gelişmeler neticesinde kentsel nüfus hızlı bir artışa girmiştir.

Temel Çıktıları:

- Barınma ve kentleşmenin ortak değerlendirilmesi gereken küresel konular olduğu fark edildi.
- BM İnsan Yerleşmeleri Merkezi kuruldu. (*United Nations Center for Human Settlements / UNCHS-Habitat*)

HABITAT - II / 1996 - İSTANBUL

Dünya Kentli Nüfusu = 45.1%

- Vancouver sözleşmesi 20 yıl sonrasında İstanbul'da biraraya gelindi. Gittikçe kentleşen dünyada sürdürülebilir bir kentleşme amacıyla herkes için yeterli konut sloganıyla küresel eylem planı olarak yeni Habitat Gündemi kabul edilmiştir.
- **Başlıca çıktıları:**
 - Kentler küresel gelişmenin motorlarıdır,
 - Kentleşme bir fırsattır
 - Güçlü yerel yönetimler yaratılmalıdır
 - Katılım olgusunun gücü hatırlanmalı ve vurgulanmalıdır...

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

- **Madde 25**

- Her şahsın, gerek kendisi gerekse ailesi için, yiyecek, giyim, **mesken**, tıbbi bakım, gerekli sosyal hizmetler dahil olmak üzere sağlığı ve refahını temin edecek uygun bir hayat seviyesine ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, ihtiyarlık veya geçim imkânlarından iradesi dışında mahrum bırakacak diğer hallerde güvenliğe hakkı vardır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri/Amaçları 2030 - 2015 New York

- 2015 yılında New York'ta yer alan Birleşmiş Milletler (BM) Genel Merkezinde gerçekleştirilen BM Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde; insan için kıtlık ve yoksulluğu sona erdirmeyi, gezegenimiz için doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanmayı ve küresel ısınma ile mücadeleyi , toplum için ekonomik, teknolojik ve sosyal değişimlerle dönüşen refah düzeyini tekrar dengelemeyi, şiddet ve korkuyla mücadele için barış ortamını sağlamayı, tüm bu parçaları bir araya getirecek olan ortaklıkların kurulmasını teşvik etmeyi amaçlayan tasarı 193 ülkenin ortak imzası ile kabul edildi.
- Bu sayede 169 alt başlığı ile 17 adet [Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri](#) doğmuş oldu.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
SÜRDÜRÜLEBİLİR ALKINMA HEDEFLERİ

11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

Kentleri ve yerleşim yerlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir hale getirmek.

Akıllı şehirciliği destekler nitelikte teorik ve pratik çalışmalara destek olmak, sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirmek, kültürel mirasın korunmasına yönelik topluma yön ve destek sağlamak.

11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİR VE YAŞAM ALANLARI

Şehirlerin ve İnsan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılınması

HEDEF 11.1 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekondu mahallelerinin iyileştirilmesi

HEDEF 11.2 2030'a kadar özellikle kırılgan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması

HEDEF 11.3 2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin güçlendirilmesi

HEDEF 11.4 Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması

HEDEF 11.5 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde

HEDEF 11.6 2030'a kadar hava kalitesine ve belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması

HEDEF 11.7 2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması

HEDEF 11.a Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi

HEDEF 11.b 2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması

HEDEF 11.c En az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardım aracılığıyla yerel malzemeler kullanarak sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmelerinin desteklenmesi

11.1. 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve **uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması** ve gecekondu mahallelerinin iyileştirilmesi

11.2. 2030'a kadar özellikle **kırılgan durumda olan insanların**, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle **herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım** sistemlerine erişiminin sağlanması

11.3. 2030'a kadar bütün ülkelerde **kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi** için kapasitenin güçlendirilmesi

11.4. Dünyanın **kültürel ve doğal mirasının korunması** ve gözetilmesi çabalarının artırılması

11.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan **ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi** ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması

11.6. 2030'a kadar hava kalitesine ve belediye atık yönetimi ve diğer **atık yönetimlerine özel önem göstererek** kentlerin kişi başına düşen olumsuz **çevresel etkilerinin azaltılması**

11.7. 2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin **güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına** evrensel erişimlerinin güvence altına alınması

11.a. **Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek** kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi

11.b. 2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda **bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması**

11.c. En az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardım aracılığıyla yerel malzemeler kullanarak **sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmelerinin** desteklenmesi

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Mülkiyet Hakkı

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1 No'lu Ek Protokolün 1. maddesi Mülkiyet hakkını garanti altına alan 1 No'lu Ek Protokolün 1. maddesi şöyle demektedir:
- Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.
- Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka harçların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez

AVRUPA KENTSEL ŞARTI

- Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Konseyi'nin kentsel politikalarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu politikalar 1980-1982 yılları arasında Konseyce düzenlenen "Kentsel Rönesans için Avrupa Kampanyası" kapsamında geliştirilmiştir.
- Avrupa Kentsel Şartı, Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa Konseyi'ne bağlı olarak çalışan Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansı'nın 17-19 Mart 1992'de Strazburg'da yapılan olağan toplantısının 18 Mart 1992 tarihli 27. oturumunda kabul edilmiştir. Şart daha önceki birçok uluslararası metinden farklı olarak, hükümetlerin değil, yerel yönetimlerin imzasına açılmıştır.
- Söz konusu haklar şöyle sıralanmaktadır: 1. Güvenlik, 2. Kirletilmemiş, Sağlıklı Bir Çevre, 3. İstihdam, 4. **Konut**, 5. Dolaşım, 6. Sağlık, 7. Spor ve Dinlence, 8. Kültür, 9. Kültürler Arası Kaynaşma, 10. **Kaliteli Bir Mimari ve Fiziksel Çevre**, 11. İşlevlerin Uyumu, 12. **Katılım**, 13. Ekonomik Kalkınma, 14. Sürdürülebilir Kalkınma, 15. Mal ve Hizmetler, 16. Doğal Zenginlikler ve Kaynaklar, 17. Kişisel Bütünlük, 18. Belediyeler Arası İşbirliği, 19. Finansal Yapı ve Mekanizmalar, 20. Eşitlik.
 - 4. KONUT: Mahremiyet ve dokunulmazlığının garanti edildiği, sağlıklı, satın alınabilir, yeterli konut stokunun sağlanması;

Dünya Kent Hakkı Şartı 2004

Kentte ikamet eden zayıf ve dezavantajlı sınıfları Dünya Kent Hakkı Şartı şu şekilde ifade etmiştir: **“yoksul, sağlık ve çevresel koşullar açısından risk altında bulunan, şiddete maruz kalan, özürlü, göçmen, mülteci, ya da kentte yaşayan diğer insanlara göre dezavantajlı pozisyonda bulunan birey ya da gruplar ve özellikle dikkate alınması gereken kadınlar, çocuklar ve yaşlılar.”**

- Kent yönetimleri aynı zamanda güçsüz ve az gelirli aile ve kişilerin özel gereksinimlerini dikkate alarak onların ödeme şartları ve yaşama olanaklarını uygun kılan konutlara yerleşmelerini sağlamakla sorumlu olmaktadır (Montreal Haklar ve Sorumluluklar Şartı 2006)
- Barınma hakları içinde, kadınlar, özürlüler ve kiracılara dair tedbirler de bulunmaktadır. Özürlülerin gereksinimleri yönünde konut mekanlarının uyumlu olması gerektiğinin altı çizilmektedir (Avrupa Kentte İnsan Haklarını Koruma Şartı 2000).

Baba, G. (2015). Kentsel Dönüşüm Kavramının İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi . Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi , (37) , 31-45 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abmyoder/issue/46669/585185>

Avrupa Kentsel Şartı-II: “Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto”

- Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, **27-29 Mayıs 2008** tarihlerinde Strazburg’da yaptığı 15. Genel Oturumunda “Avrupa Kentsel Şartı-II: “Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto”yu kabul etmiştir. Manifesto önce Kongre’nin Yerel Yönetimler Birimi tarafından 28 Mayıs 2008 tarihinde görüşülmüş ve onaylanmış, Kongre tarafından da 29 Mayıs 2008 tarihindeki 3. oturumda kabul edilmiştir.
- İlk Şart’taki bazı ilkeler yeniden tanımlanmaya, tamamlanmaya ve güncellenmeye çalışılmaktadır. Yerel demokrasinin varlığının temel göstergesi olan **“kentlilerin yönetime katılım hakkı”** konusu da yeni belgede kendine yer bulmuştur.

HABITAT - III / 2016

Dünyada Kentli Nüfusun Tüm Nüfusa Oranı = 54.5%

THE GLOBAL CONTEXT

Cities today occupy approximately **only 2%** of the total land, however:

YENİ KENTSEL GÜNDEM

Yetersiz Planlama ve Yönetim Sonucu Kentleşmenin Olumsuz Etkileri

- Sokaklar, su ögeleri, parklar gibi kamusal alanların yetersizliği, uygun tasarlanmaması, kullanışsız ve bağlantısızlığı
- İmarlı arazilerin kamusal alanlar, ulaşım ve yapılaşmış yerleşmeden uzakta oluşturulması sonucu **kentsel rantın** artması
- Yetersiz **Bütüncül Planlama** ve kentsel tasarım sonucu kentsel dokunun parçalanması
- Uygun fiyatlı konutların** yetersizliği.

Kentleşme sürecinin ekonomik Büyüme ve Kalkınmaya Etkileri

- Yoksulluk azaltılmış, **kentsel hizmetlere erişim artmıştır**
- Yeterli konut hakkı sağlanmasında ilerleme olmuştur
- Ulusal Ekonomik Büyümeye Şehirler katkı sağlamıştır
- Şehirler, Bölgesel Ekonomik Büyümeye katkı sağlamıştır**
- Kentsel ve kırsal arasında bağlantı ve bağımlılığın artışı yaşanmıştır
- Yerel yönetimler güçlenmiştir;** İklim dostu kent, yavaş kent, katılımcı yerel uygulamalar, e-belediye uygulamaları, kadın dostu kent, toplumsal cinsiyet ve kamusal alan hakları konularında ilerleme kaydedilmiştir.

Kentleşmenin Tüm Çalışmalara Rağmen Çözülemeyen Sorunları

- Yaşam koşulları iyileşse de gecekondualarda yaşayanlar halen artmaktadır.
- Halen sanitasyon hizmetlerine erişemeyen nüfus bulunmaktadır. (2010 - %63)
- Kentlerde ortaya çıkan çeşitli sağlık sorunlarına karşılık özellikle gecekondu bölgelerinde sağlık hizmetleri yetersizdir.
- İyi yönetilemeyen ve planlanamayan kentlerde sağlık sorunları artmaktadır
- 1996 sonrası insan eliyle ya da doğal afetlerin şehirler üzerindeki etkisi artmıştır,
- Şehirlerde yaşanan şiddet ve insan hakları ihlalleri daha yüksektir,
- Yerel yönetimlerin mali kapasiteleri zayıftır

Yeni Kentsel Gündem

- Tarihte ilk kez insanların yarısından fazlası kentsel alanlarda yaşamaktadır. 2050'ye gelindiğinde bu oran neredeyse %70'e ulaşacak ve şehirleşmeyi 21. yüzyılın en dikkat çekici dönüşüm trendlerinden biri haline getirirken bir yandan da sosyal, iktisadi, siyasi, kültürel ve çevresel sorunları ve fırsatları da daha yoğun bir biçimde hissedilir hale getirecektir.
- 1976'da Vancouver'da düzenlenen birinci Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansından bu yana, gecekondularda yaşayanlar ve yoksulluk içindekiler de dahil olmak üzere milyonlarca şehirlinin yaşam kalitesinde çok ciddi iyileşmeler gözlemledik. Yine de şehirleşmenin olumlu boyutlarını ve sürdürülebilir kalkınmaya potansiyel katkılarını anlama ve değerlendirme noktasında halen kat edeceğimiz önemli bir mesafe var.

- Şehirleşme kalkınmanın bir sonucu olmaktan öte, kalkınmanın arkasındaki önemli bir güç olarak dikkat çekiyor. Kentler yoksulluk, sosyal eşitsizlikler ve iklim değişikliği gibi küresel sorunlarla mücadelede kilit rol oynuyor. Dünyanın GSYİH'sinin %80'inden fazlasının şehirlerde üretildiği bir tabloda **şehirleşme iyi yönetilirse, eşitsizlikleri gidermek, üretkenliği artırmak, istihdam yaratmayı, sosyal refahı, vatandaş katılımını, inovasyonu ve yeni fikirlerin ortaya çıkışını teşvik etmek suretiyle doğayla uyum içinde sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeye katkıda bulunabilir.**
- Kentler bölgesel, ulusal ve hatta küresel ağlar içinde birbirleriyle bağlantılı bir yapı arz etmektedir. Kentlerden ve diğer insan yerleşimlerinden oluşan güçlü ulusal sistemler dengeli bir bölgesel kalkınmanın merkezinde yer alır.

Herkes İçin Şehirler Konulu Quito Deklarasyonu

- **Devlet ve Hükümet Başkanları, bakanlar ve temsilciler olarak** bizler, 17-20 Ekim 2016'da Ekvador'un Quito kentinde, bölgesel ve yerel makamların, sivil toplum örgütlerinin, özel sektörün, teknik ve akademik camianın, başlıca gruplar ve diğer önemli paydaşların da tam katılımıyla, yoksulluğu ortadan kaldırmak, kapsayıcı büyümeyi teşvik etmek ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacına yönelik önemli bir araç olarak şehirler ve insan yerleşimlerinden yararlanan Yeni Kentsel Gündemi kabul etmek üzere Birleşmiş Milletler Konut ve Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Konferansında (Habitat III) bir araya gelmiş bulunuyoruz.
- 1996 Habitat Gündemi ve Milenyum Kalkınma Hedeflerinin yarım kalmış işinden hareketle ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemiyle bağlantı kurarak bu gündemi destekler mahiyette, bu Yeni Kentsel Gündem, toplumların, sosyal etkileşimlerin, iktisadi faaliyetlerin ve çevre üzerindeki etkilerin gittikçe kentlere odaklanmasının ışığında sürdürülebilir şehirleşmeye olan küresel bağlılığı canlandırmaktadır.

- Kentsel gelişimi planlama, geliştirme ve yönetme bağlamında bir paradigma değişimine bağlı hareket ediyor ve bunu tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin gerçekleştirilmesinde elzem bir araç olarak görüyoruz. Dahası, farklı kentsel alanların özel şartları arasında farklılıklar olsa da, Yeni Kentsel Gündemin kapsamı açısından evrensel olduğunu, küresel, bölgesel, ulusal, ulus-altı ve yerel düzeylerde öncelik ve eylemleri belirlediğini, tüm ülkelerdeki paydaşların uzun vadeli ve halkı merkez alan bir vizyon içerisinde, tek başlarına ya da birlikte bunları ihtiyaçlarına uyarlayabileceğini teyit ederiz. Ayrıca, şehirlerimizi ve insan yerleşimlerini sosyal bağlılığı geliştiren, inovasyon ve istihdamı canlandıran ve çevre açısından sürdürülebilirliği sağlayan bir biçimde kapsayıcı ve etkili bir yaklaşımla yenilemek ve planlamak için yerel makamlar ve topluluklarla birlikte çalışma kararlılığımızı da bir kez daha vurgularız.
- Bazı ülkelerde **Şehir Hakkı** olarak da tanımlanan ve mevcut hakların paylaşılan sistematüğünü derleyen, bugünkü ve gelecek nesillerdeki tüm kentlilerin yüksek kaliteli bir yaşam için elzem olan ortak fayda mahiyetindeki **adil, kapsayıcı** ve **sürdürülebilir** şehirlerde yaşamasını, böyle şehirleri kullanması ve oluşturmasını sağlamayı amaçlayan herkes için şehirler konseptinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmayı taahhüt ederiz.

Etkin Uygulama: Kentsel Paradigma Değişimi

- Bölgesel, ulusal, ulus-altı ve yerel düzeylerde kentsel politikaların, yasal çerçevelerin, stratejilerin ve eylemlerin, şehirler ve insan yerleşimlerinin planlanma, inşa etme, yönetilme, idare edilme şekillerini değiştiren ve sürdürülebilir kentleşmenin istihdam yaratmaya ve sürdürülebilir kalkınmaya katkısını dikkate alan bir dönüşümüne yönelik çağrıda bulunuyoruz. Dönüşüme yönelik taahhütleri gerçekleştirmeyi sağlayacak değişimin üç ayağı şunlardır:
- (a) Paydaşların ve yerel ve ulus-altı düzeydeki idarelerin ulusal hükümetlerle stratejik ortak olarak hareket ettiği ve güçlü bir ulusal kentler sisteminin yanında ulusal kalkınma hedeflerini destekler mahiyette dengeli bir bölgesel kalkınmayı da sağlayan yenilenmiş bir **yerel-ulusal ortaklık**.
- (b) Hızlı şehirleşme ve sürdürülebilirlik sorunlarına yanıt verebilen etkin bir mekanizma olarak işleyen, kent-kır bağlantılarını ve sektörler arası bağlantıları kent-kır sürekliliğini aşar biçimde idari sınırların ötesinde tahkim eden **stratejik ve bütünleşik kentsel ve bölgesel planlama ve yönetim**.
- (c) Yerel yönetimlerin finansmanını ve yerel mali sistemlerin güçlendirilmesini sağlayan, tüm paydaşların parçası olduğu bir süreçte üretkenliği, rekabet gücünü, özel sektörle ortaklıkların optimizasyonunu, kapasite gelişimini, bilgi transferini ve güvenilir kentsel veriler ve analizleri ön plana çıkaran **yenilikçi ve etkili bir finansman çerçevesi ve diğer uygulama yolları**.

Yeni Kent Gündemine Yönelik Quito Uygulama Planı

- İnsan Yerleşimleri İstanbul Deklarasyonunun ve Habitat Gündeminin kentleri daha yaşanılabilir ve çalışılabilir yerler yapma boyutunda uygulanması bağlamında elde edilen kayda değer gelişmeler bir yana, halen sürdürülebilir kentsel gelişimi gerçekleştirmede, artan eşitsizlik, kentsel yoksulluk ve ayrışma gibi yeni ortaya çıkan trendler, kentlerin gittikçe artan biçimde dağınık yayılımı, yüksek sera gazı emisyonları ve tabii afetlere ve iklim değişikliğine hassasiyet gibi **ciddi sorunlar önümüzde durmaktadır**.
- Kentlerin sürdürülebilir kalkınmanın motoru konumundaki önemli rolünün farkında olmak ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemini kabul etmek Devletlerin diğer forumlarda Yeni Kentsel Gündemin uygulanmasının önünde potansiyel engel teşkil eden başlıca sorunları ele alma yönünde devam eden çabalarını cesaretlendirmektedir.
- Bu süreçlerin rolünü saygıyla izlerken bir yandan da ulusal, ulus-altı ve yerel düzeylerdeki idarelerin sürdürülebilir kentsel gelişim hedefini yakalamak için Yeni Kentsel Gündemi temel bir araç olarak kullanmalarına yönelik Quito Uygulama Planını da kabul etme kararlılığımızı dile getirmemiz gerekir.

Sürdürülebilir Kentsel Gelişime Yönelik Dönüştürücü Taahhütleri

- Yeni Kentsel Gündemde şu üç dönüştürücü taahhütte bulunulmuştur:

- kimseyi geride bırakmama ve yoksullukla mücadele;
- kentsel refah ve herkese yönelik fırsatlar;
- ekolojik ve dayanıklı şehirler ve insan yerleşimleri.

1 - KİMSEYİ GERİDE BIRAKMAMA; KENTSEL ADALET VE YOKSULLUĞUN YOK EDİLMESİ

- Fiziksel ve sosyal altyapıya eşitlikçi erişim**
 - Yeni Kentsel Gündemin merkezinde yeterli konut ve barınma yer almaktadır.*
 - Kentin sosyo-ekonomik işlevinin gerçekleşmesini sağlayan bir unsur olarak kamusal alanlar*
- Kentlerde kültür, çeşitlilik ve güvenliğin tanınması ve değerlendirilmesi**
- Katılımın önünün açılması ve güçlendirilmesi**

Sürdürülebilir Kentsel Gelişime Yönelik Dönüştürücü Taahhütler

2 - SÜRDÜRÜLEBİLİR VE KAPSAYICI KENTSEL ZENGİNLİK VE HERKES İÇİN FIRSATLAR

- Kapsayıcı ve sürdürülebilir kent ekonomileri
- Kentsel form ve refah getirecek kentsel altyapı
- İş ortamının, iş imkânlarının ve geçim kaynaklarının önünün açılması
- Kapsayıcı kentsel refah için katılım

3 - EKOLOJİK VE DAYANIKLI ŞEHİRLER VE İNSAN YERLEŞİMLERİNİ TEŞVİK ETMEK

- Ekosistemler ve Kentler
 - Sürdürülebilir tüketim ve üretim*
- Afetlere, İklim Değişikliğine ve diğer şok ve baskılara karşı dayanıklılık

SBP3991 ŞEHİR PLANLAMA VE İMAR HUKUKU
2023-2024 Güz Dönemi

Birinci Bölüm Anlatımları Sonu (2.-7. Haftalar Arası)
Doç. Dr. Erhan Kurtarır – Ar. Gör. Mahfuz Aktaş